

3-1-11-11

2-1-11-11

3

ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสี
ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา

ปริชญานีพนธ์

ของ

โสภา ถิ่นถนอม

4 พ.ย. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

฿. 500/2

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รศ.ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ

(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รศ.ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ

(ผศ.จิราภรณ์ บุญส่ง)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.บงกชพันธุ์ ทองงาม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่... ..เดือน... ..ปี... ..พ.ศ. 2539

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ศรีมา นิยมธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บงกชพันธ์ ทองงาม และอาจารย์ ดร.พัชรวิวัลย์ เกตุแก่นจันทร์ ในการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ข้อคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึก ซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์มธุรา จึงอยู่สุข และอาจารย์จวน วงษ์ปิ่น ที่กรุณาให้คำปรึกษา และเสียสละแรงกาย แรงใจ ในการช่วย ตรวจสอบผลงานของนักเรียนที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ และคณาจารย์ โรงเรียนโสตศึกษาหนองบุรี ที่ กรุณาเอื้ออำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจิตต์ อภิรักษ์รัตน์ ที่ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยพยายามทำงานนี้ จนเป็นผลสำเร็จ และทำยสุคขอบขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะแก่ บิดา มารดา และบูรพาจารย์ผู้ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา

โสภา ถิ่นถนอม

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑ บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
ข้อจำกัดในการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	10
ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	10
ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	11
พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน	12
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา	14
ความหมายของคำว่าศิลปะ	14
ความหมายของคำว่าศิลปศึกษา	15
คุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปศึกษา	16
ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ	17
ศิลปศึกษากับการศึกษาพิเศษ	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี	20
ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพระบายสี	20
การสอนการวาดภาพระบายสี	21

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศิลปะ	24
การแสดงออกทางศิลปะ	24
ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก	26
ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
งานวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ..	28
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบูรณาการศิลปศึกษาเข้ากับการศึกษาพิเศษ	30
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวาดภาพระบายสี	31
งานวิจัยในประเทศ	31
งานวิจัยต่างประเทศ	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	37
การสร้างเครื่องมือในการศึกษา	38
การหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจ	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การจัดกระทำกับข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
4 วิเคราะห์ข้อมูล	42
ผลการวิเคราะห์	42

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	54
สรุปผลการวิจัย	55
อภิปรายผลการศึกษา	56
ข้อเสนอแนะ	57
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	57
 บรรณานุกรม	 59
 ภาคผนวก	 65
 ประวัติย่อของผู้วิจัย	 104

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงค่าร้อยละของความสามารถในการวาดภาพระบายสีของ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี	43
2 แสดงค่าร้อยละของความสามารถในการวาดภาพระบายสีของ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี	44
3 แสดงค่าร้อยละของความสามารถในการวาดภาพระบายสีของ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี	45
4 แสดงค่าร้อยละของความสามารถในการวาดภาพระบายสีของ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี	47
5 แสดงค่าร้อยละของลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของขั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี	49
6 แสดงค่าร้อยละของลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของขั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี	50
7 แสดงค่าร้อยละของลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของขั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี	51
8 แสดงค่าร้อยละของลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของขั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษา นับเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะทำให้บุคคลเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ความเจริญก้าวหน้าของประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชากรในประเทศเป็นรากฐานสำคัญ ดังนั้นการที่จะพัฒนาประชากรในประเทศให้มีคุณภาพสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง แนวทางหนึ่งของการพัฒนาประชากรก็คือ การจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถ (ชม ภูมิภาค. 2525 : บทนำ)

ในกระบวนการศึกษาอบรมเพื่อวางรากฐานให้กับเด็ก สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงก็คือ การเน้นให้เด็กผู้ซึ่งเป็นเยาวชนของชาติเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อครอบครัว สังคม และการดำรงชีวิต มีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้องเป็นจริง เข้าใจ และยอมรับสิทธิบทบาทของตนเองและผู้อื่น ตลอดจนปลูกฝังและพัฒนาเด็กให้มีสุนทรียภาพ มีจิตใจ อ่อนโยน เข้มแข็ง รู้จักรักและซาบซึ้งในความงาม มีส่วนร่วมสร้างสรรค์ในกิจกรรมศิลปะ เพื่อช่วยบรรเทาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กให้เป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ทิศทางการพัฒนาเด็ก : ตามความต้องการขั้นพื้นฐาน. 2533 : 31) ซึ่งศิลปศึกษาก็เป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่มากกว่าอื่นใด ทั้งนี้เนื่องจากวัตถุประสงค์ และลักษณะทางกายภาพของวิชา นักการศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตรทั้งหลายเชื่อว่า ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่เริ่มต้นจากวิชาศิลปศึกษา ทั้งในหลักสูตรของโรงเรียน และกิจกรรมพิเศษก็จะช่วยสนับสนุนให้เด็กเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมุ่งสร้างคนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนากำลังคนของประเทศก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาต่าง ๆ (สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ. 2531 : 48)

เนื่องจากศิลปศึกษา คือ การศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในการสร้างสรรค์ตามความรู้สึกรักใคร่ และอารมณ์ของเด็กเอง สามารถตอบสนองการแสดงออกของเด็กได้อย่างกว้างขวาง เพราะศิลปศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ให้เด็กได้เลือกแสดงออกตามความสนใจ ตาม

ความถนัดของแต่ละบุคคล (เลิศ อานันท์นะ. 2529 : 25) ทำให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม สามารถดัดแปลงแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม สะอาด เรียบร้อย มีระเบียบแบบแผน และดำรงชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงถือได้ว่าศิลปศึกษาเป็นวิชาที่สร้างเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมอันดี ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เกิดการเรียนรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง อันจะเป็นพื้นฐานที่ทำให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์. 2520 : 163) นอกจากนี้เด็กยังสามารถระบายอารมณ์ที่เคร่งเครียดพร้อมกับแสดงความต้องการส่วนลึกในใจออกมา ศิลปศึกษาจึงมีความหมายต่อการศึกษามีคุณค่าในการบำบัดรักษาเด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ได้ โดยเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งจากการศึกษาของเซน (ผดุง อารยะวิญญู. 2530 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Scoin : 1975) เกี่ยวกับลักษณะทางจิตวิทยา และสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และมีอาการทางระบบประสาท และมีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน และการไม่ได้ยินเสียงทำให้เด็กมีภาษาจำกัดไม่เข้าใจสิ่งที่อยู่รอบตัวทำให้เกิดความปั่นป่วนทางอารมณ์ มีความก้าวร้าวต้องอยู่เดี่ยวดายและสิ้นหวัง ซึ่งเด็กประเภทนี้จะมีปัญหาด้านการสื่อสาร เพราะไม่สามารถระบายความคับข้องใจออกมาด้วยคำพูด เด็กจึงมีความกดดัน และมีปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาอีกอย่างหนึ่งของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะเรียนรู้ได้ช้า เนื่องจากความผิดปกติของหู การปฏิบัติกับเด็กจึงจำเป็นต้องเข้าใจความรู้สึกและประสบการณ์ของเด็กเป็นพิเศษ (กิตติศักดิ์ อุบล. 2528 : 68 ; อ้างอิงมาจาก Hare. 1977)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคือ ส่วนหนึ่งของประชากร และเป็นเยาวชนของชาติเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป จึงควรได้รับการส่งเสริมการศึกษาในทุก ๆ ด้าน เช่นเดียวกันเพื่อให้เด็กเหล่านี้ได้พัฒนาตนเอง และสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรมีความยืดหยุ่น มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย โดยจัดให้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถอยู่รอดได้ สังคมจะต้องร่วมมือกันให้การยอมรับในศักยภาพที่เด็กมีอยู่ และสนับสนุนให้เด็กได้นำศักยภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

(เลิศ อานันท์นะ. 2529 : 9) ซึ่งการศึกษาด้านหนึ่งที่สมควรส่งเสริมให้กับเด็กเหล่านี้เป็นพิเศษคือ ศิลปศึกษา เพราะศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาสุขภาพจิตและกาย ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้มีระเบียบมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักปรับปรุงตนเอง เพื่อบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 138)

ดังนั้นถ้าได้นำเอาวิชาศิลปศึกษามารวมการเข้ากับการศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแล้วก็จะสามารถสนองตอบ และเสริมส่งการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ที่บกพร่องของเด็กให้ดีขึ้น วิชาศิลปศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณสมบัติที่บกพร่องในเด็กได้ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้ได้คิดและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (จิรศักดิ์ ส่งแสงขจร. 2531 : 18 ; อ้างอิงมาจาก Lowenfeld. 1982) และการที่เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปศึกษาจะทำให้เด็กเหล่านี้ยอมรับความพิการหรือความบกพร่องของตนเอง นอกจากนี้ศิลปศึกษายังมีประโยชน์ในแง่การฝึกการแสดงออกตามความนึกคิดของเด็ก เพราะเหตุว่า ศิลปศึกษาสามารถส่งเสริมความคิดจินตนาการของเด็กได้

การให้การศึกษาทางด้านศิลปะกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงมีความสำคัญและสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน เพราะศิลปะเป็นความงดงามที่แสดงออกมาทางจิตใจ โดยผ่านการกระทำที่สร้างสรรค์ กิจกรรมพื้นฐานทางศิลปะที่เด็กให้ความสนใจเป็นอย่างมากคือ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี เพราะธรรมชาติของเด็กชอบขีดเขียนอยู่ตลอดเวลา (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 138) ศิลปะจึงมีความสำคัญและสัมพันธ์กับชีวิตเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเฉพาะการวาดภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์ที่สามารถแปลความหมาย และเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด เด็กสามารถใช้การวาดภาพสื่อออกมาเป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่เข้าใจกันได้ (เลิศ อานันท์นะ. 2523 : 138) ภาพวาดของเด็กจึงมีความหมายในตัวเอง สามารถบ่งบอกถึงความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กอีกทั้งยังสะท้อนถึงความเจริญเติบโตของเด็กในด้านต่าง ๆ (Rudolph. 1973 : 55) ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของโลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1982 : 320) พบว่า เด็กจะมีความสามารถในการแสดงออกด้านการวาดภาพระบายสีแตกต่างกันไปตามระดับพัฒนาการและอายุ นอกจากนี้ภาพวาดของเด็กยังสะท้อนให้เห็นถึงความผิดปกติหรือความบกพร่องบางอย่างของเด็กด้วย ซึ่งจากงานวิจัย

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติที่ระดับอายุและเพศเดียวกันในชั้นสาธิตการศึกษาพิเศษอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ส่วนคลีต ของจิรศักดิ์ ส่งแสงขจร (2531 : 61) พบว่า ภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติตามหลักพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ โดยทั่วไปแล้ว ไม่แตกต่างกัน แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินบางคนแสดงลักษณะพิเศษในภาพคนที่แสดงถึงความขาดความมั่นใจในตนเอง และความมั่นคงในอารมณ์ของเด็ก

อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีตามระดับพัฒนาการอายุของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ปรากฏว่า ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อศึกษาว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีตามระดับพัฒนาการอายุ มีลักษณะเป็นอย่างไร ผลการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะทำให้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะตามระดับพัฒนาการอายุของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแล้วยังจะเป็นหลักให้ครูได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนศิลปศึกษาให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของเด็ก และยังเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น พ่อ แม่ และผู้ปกครอง ซึ่งถ้าได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการวาดภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแล้วก็จะช่วยส่งเสริมเด็กได้ถูกต้อง และเหมาะสมยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้านการวาดภาพคน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้านการใช้สี
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้านการใช้พื้นที่ว่าง
4. เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีด้านการออกแบบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกี่ยวกับลักษณะการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ อันจะเป็นประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เป็นประโยชน์สำหรับ ครู พ่อแม่ และผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีความสามารถทางด้านศิลปะ โดยเฉพาะทางด้านการวาดภาพระบายสีได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีการปรับตัว และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 140 คน
3. ระยะเวลาในการดำเนินการ การดำเนินการทดสอบสภาพวาดในการศึกษาค้นคว้ากระทำในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

4.1 กระดาษคำสั่งกำหนดหัวข้อให้วาดภาพระบายสี แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ
ดังนี้

4.1.1 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน"

4.1.2 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ฉันรับประทานอาหาร
กับครอบครัว"

4.2 แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น โดยใช้หลักเกณฑ์ตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor
Lowenfeld)

5. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ ซึ่ง
จำแนกเป็น

5.1 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะด้านการวาดภาพ

5.2 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะด้านการใช้สี

5.3 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะด้านการใช้พื้นที่ว่าง

5.4 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะด้านการออกแบบ

ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพ
ระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะใน
ด้านการวาดภาพระบายสีที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ตรวจผลงานของนักเรียนตามเงื่อนไขในหลักทฤษฎี
พัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ระบุไว้เท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่มีอายุระหว่าง 6 - 14 ปี ที่มีสภาพการได้ยินของหู เมื่อวัดด้วย
เสียงบริสุทธิ์ที่มีความถี่ 500, 1000, 2000 รอบต่อวินาที โดยวิธีที่ถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ยความไว
อันน้อยที่สุดน้อยกว่าที่คิดว่าเป็นค่าเฉลี่ย 55 เดซิเบลขึ้นไป และไม่มีคามพิการซ้ำซ้อน

2. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ หมายถึง ผลงานทางศิลปะของนักเรียนที่แสดงออกมา ในที่นี้หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมา 4 ด้าน คือ ด้านการวาดภาพคน ด้านการใช้สี ด้านการใช้พื้นที่ว่าง ด้านการออกแบบ

3. การวาดภาพระบายสี หมายถึง การใช้เครื่องมือ คือ ดินสอวาดภาพลงบนกระดาษในหัวข้อที่กำหนดแล้วระบายสีให้สวยงามตามต้องการ

4. แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประเมินผลงานของนักเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์ตามหลักทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) โดยพิจารณาจากการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง การออกแบบ

4.1 การวาดรูปคน หมายถึง การวาดภาพโดยใช้รูปทรงเรขาคณิต และเส้นต่าง ๆ ประกอบกันเป็นรูปคน

4.2 การใช้สี หมายถึง การใช้ชนิดของสี (เช่น สีเทียน สีไม้ สีชอล์ก) ระบายสีลงบนภาพที่วาดตามใจชอบ

4.3 การใช้พื้นที่ว่าง หมายถึง การวาดภาพลงบนพื้นที่ โดยมีระยะห่างสิ่งต่าง ๆ ที่วาดมีความสมดุลกับพื้นที่ว่างที่กำหนด

4.4 การออกแบบ หมายถึง การเขียนลักษณะและรายละเอียดในการตกแต่งภาพที่วาด เช่น ทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพ หมายถึง ความเจริญงอกงามในการแสดงออก โดยการวาดภาพของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งผู้วิจัยยึดเป็นหลักในการศึกษามี 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2 - 4 ปี เขียนภาพยังไม่เป็นระเบียบ ไม่มีรูปร่างที่แน่นอน การใช้สียังไม่มี ความหมาย

2. ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียนภาพให้ความหมาย (Pre - Schematic Stage) อายุ 4 - 7 ปี เริ่มเขียนภาพโดยใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ ใช้เส้นแทนแขนขา ยังไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าตา ใช้สีตามอารมณ์

3. ขั้นที่ 3 ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ 7 - 9 ปี เขียนภาพโดยใช้เส้นเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ เน้นส่วนที่ตนคิดว่าสำคัญ และตัดส่วนที่คิดว่าไม่สำคัญออก แต่ยังใช้สีซ้ำกันอยู่

4. ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realistic) อายุ 9 - 12 ปี ภาพที่เขียนแสดงให้เห็นความแตกต่างในเรื่องเพศ โดยการเน้นที่เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว แต่ยังเขียนผิดความจริงเกี่ยวกับการเคลื่อนไหว ใช้สีตามความจริงและความรู้สึก
5. ขั้นที่ 5 ขั้นการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) หรือขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 12 - 14 ปี ภาพที่เขียนมีลักษณะใกล้เคียงความเป็นจริง มีการเคลื่อนไหว ใช้สีตามความเป็นจริงและความรู้สึก เอาใจใส่เรื่องแสงและเงา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษา โรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.1 ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.2 ลักษณะและพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 1.3 พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศึกษา
 - 2.1 ความหมายของคำว่า ศิลปะ
 - 2.2 ความหมายของคำว่า ศิลปะศึกษา
 - 2.3 คุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษา
 - 2.4 ความสำคัญของกิจกรรมทางศิลปะ
 - 2.5 ศิลปะศึกษากับการศึกษาพิเศษ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี
 - 3.1 ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพระบายสี
 - 3.2 การสอนการวาดภาพระบายสี
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศิลปะ
 - 4.1 การแสดงออกทางศิลปะ
 - 4.2 ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก
5. ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสมรรถภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
 - 6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะศึกษาเข้ากับการศึกษาพิเศษ

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวาดภาพพระบายสี

6.3.1 งานวิจัยในประเทศ

6.3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยินอาจจะเป็นหูตึง หรือเด็กหูหนวกก็ได้ (ผดุง อารยะวิญญู. 2533 : 11)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่มีอวัยวะทางการได้ยิน คือ ประสาทหูไม่สามารถทำหน้าที่ได้สมบูรณ์เป็นปกติ ทำให้บุคคลไม่สามารถรับรู้โดยการฟังได้ปกติ เหมือนเด็กอื่นทั่ว ๆ ไปที่ไม่มี ความบกพร่องทางการได้ยิน (ละออ ชูติกร และจิตต์ไส อินทไสฬส. 2524 : 4)

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป (ISO. 1964) วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ ๗ ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮอรัซท์ ในหูข้างดีกว่า เด็กไม่สามารถใช้การได้ยินให้เป็นประโยชน์เต็มประสิทธิภาพในการฟัง

เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน ระหว่าง 26 ถึง 89 เดซิเบล (ISO. 1964) วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ความถี่ 500, 1000 และ 2000 เฮอรัซท์ เป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินน้อยไปจนถึงสูญเสียการได้ยินขั้นรุนแรง

จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถรับรู้การฟังได้ปกติเหมือนเด็กอื่นทั่ว ๆ ไป แบ่งออกเป็นเด็กหูตึง ซึ่งเป็นเด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 26 เดซิเบลขึ้นไป จนถึง 90 เดซิเบล สามารถใช้เครื่องช่วยฟังเพื่อรับฟังเสียงได้ชัดเจนขึ้น และเด็กหูหนวก คือ เด็กที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 90 เดซิเบลขึ้นไปหรือไม่ได้ยินเสียงเลย

2. ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 13 - 15) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

1. การพูดจะมีปัญหา เด็กอาจพูดไม่ได้หรือพูดไม่ชัด ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับการสูญเสียการได้ยินของเด็ก นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กเมื่อสูญเสียการได้ยิน และโอกาสที่ได้รับการสอนพูด
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีปัญหาเกี่ยวกับภาษา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ในวงจำกัด เรียงคำเป็นประโยคที่ผิดหลักภาษา เป็นต้น
3. ความสามารถทางสติปัญญา ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน อาจคิดว่าเด็กประเภทนี้เป็นเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ ความจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น จากรายงานการวิจัยเป็นจำนวนมากกล่าวว่า ระดับสติปัญญาของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความหลากหลายคล้ายเด็กปกติ
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินค่อนข้างต่ำกว่าเด็กปกติทั้งนี้เพราะเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักมีปัญหาเกี่ยวกับภาษาทำให้เป็นอุปสรรค
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการสื่อสารกับผู้อื่น หากเด็กสามารถสื่อสารได้ดี ปัญหาทางอารมณ์อาจลดลง ทำให้สามารถปรับตัวได้

นิรันดร์ สันติตระกูล (2527 : 31) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่พบเห็นทั่ว ๆ ไป ดังนี้

1. ชอบโอ้อวด เห็นแก่ตัว ถือตัวเองเป็นใหญ่ ตามใจตัวเอง (Be Egocentric)
2. ขี้ระแวงสงสัย (Be Suspicious)
3. ก้าวร้าว (Be Egressive)
4. หัวคื้อ (Be Stubborn)
5. ไม่ค่อยสำนึกในบุญคุณผู้อื่น ๆ (Be Ungrateful)
6. ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้จักประมาณตนเอง (Be Immature in Self-

Awareness)

7. เข้าใจตนเองในทางผิด ๆ ไม่ตรงกับสภาพที่เป็นจริง (Lack a Distorted Image of Themselves)
8. ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำไม่ได้ (Lack Self-Confidence Initiative)
9. มีแนวโน้มในการยึดมั่นเฉพาะในสิ่งที่ตนเองคุ้นเคยเท่านั้น สิ่งที่ไม่เคยรู้เคยเห็น หรือไม่คุ้นเคยมาก่อนจะไม่แน่ใจและตัดสินใจไม่ได้ (Have a Tendency to Keep to the Familiar)
10. แข็งกร้าวไม่ยืดหยุ่น เข้าใจอะไรก็จะยึดแน่นอยู่อย่างนั้น ขาดเหตุผลในการพิจารณา (Be Rigid Rather Than Flexible)

บุษกัณฑ์ ไกรเพชร (2523 : 15) กล่าวว่า การที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเกิดมาอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคม ย่อมมีผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และจิตใจ เช่นเดียวกับที่มีผลต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ เป็นต้นว่า พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางด้านการพูด ฯลฯ จากการที่หูไม่ได้ยิน และพูดไม่ได้ทำให้เด็กขาดภาษาที่จะสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองแก่ผู้อื่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงแสดงพฤติกรรมบางอย่างที่บ่งถึงการไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เช่น ขี้โมโห เอาแต่ใจตนเอง ก้าวร้าว ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่ทำตามระเบียบข้อบังคับ เห็นแก่ตัว เป็นต้น

จากลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมมาก เนื่องจากเด็กขาดความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกมา

3. พัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีพัฒนาการบางด้านเหมือนกับเด็กปกติ และมีพัฒนาการบางด้านแตกต่างจากเด็กปกติ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ศึกษาและกล่าวถึงพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ดังนี้

3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีความเจริญเติบโตทางร่างกาย และความสามารถในการเคลื่อนไหว เช่น นั่ง ยืน เดิน ฯลฯ เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่ว ๆ ไป ยกเว้นในเรื่องการทรงตัว เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะด้อย

กว่าเด็กที่มีการไต่ยนปกติ (ศรียา นิยมธรรม. 2535 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Myklebust. 1964)

3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เด็กที่มีความบกพร่องทางการไต่ยนมีปัญหาสำคัญคือ การสื่อสาร เด็กจะฟังคนอื่นพูดไม่เข้าใจทั้งหมด บางครั้งก็ผิดความไปและต้องอาศัยการสังเกตจากสีหน้าท่าทางประกอบ ซึ่งแสดงว่าการเข้าใจความหมายด้วยการไต่ยนนั้นน้อยที่สุด ถึงเป็นเหตุให้มีความผิดปกติทางอารมณ์มากที่สุด มีปัญหาในเรื่องความคงที่ทางอารมณ์มากกว่าเด็กปกติ มีพฤติกรรมที่มีปัญหาสูงกว่าเด็กปกติ ก้าวร้าว หวาดระแวง วิตกกังวล จุนเจียว โกรธง่าย มีลักษณะการแข่งขันมากกว่าเด็กปกติ ขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีลักษณะการเก็บตัว (ศรียา นิยมธรรม. 2535 : 67)

3.3 พัฒนาการทางด้านสังคมและบุคลิกภาพ การที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการไต่ยนเกิดมาอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคม และผลจากการที่มีความบกพร่องทางการไต่ยนและพูดไม่ได้ ทำให้เด็กขาดภาษาที่จะสื่อความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตนเองแก่ผู้อื่น (บุตุทัน โกรเพ็ชร. 2531 : 15) เป็นผลให้เด็กแสวงหาความสัมพันธ์ทางสังคมน้อย มักชอบที่จะเกาะกลุ่มกันเฉพาะพวกเดียวกัน มักแสดงการก้าวร้าวทางสังคมอย่างชัดเจน ชี้ไม้ไหนเอาแต่ใจตัวเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่ทำตามระเบียบข้อบังคับ เห็นแก่ตัว มีวุฒิภาวะทางสังคมต่ำกว่าเด็กปกติ ลักษณะความเป็นผู้นำจะขึ้นอยู่กับคาชเม เขมมากกว่าการจัดการหรือแนวทางของกิจกรรม (ศรียา นิยมธรรม. 2535 : 68)

3.4 พัฒนาการทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางการไต่ยนมีพัฒนาการทางภาษาและการพูดจะล่าช้าและผิดปกติ เด็กเหล่านี้มีสติปัญญาที่เป็นปกติ แต่ถูกเข้าใจว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อนเพราะเขาไม่สามารถโต้ตอบกับผู้อื่นได้ หรืออาจตอบได้ในลักษณะที่ผู้อื่นไม่เข้าใจ เนื่องจากเขาไม่ได้ยิน เขาจึงไม่ทราบว่าเขาควรจะต้องทำอะไร (ศรียา นิยมธรรม. 2532 : 151) นอกจากนี้การที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการไต่ยน ทำให้ประสาทสัมผัสทำงานได้ไม่เต็มที่ ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านนามธรรมทั้งในแง่ของความเข้าใจ และความคิดค่อยลงไปด้วย ความคิดด้านนามธรรมนั้นมักกล่าวกันว่าเป็นผลมาจากการใช้คำพูด นักจิตวิทยาได้ใช้แบบทดสอบด้วยการเล่าเรื่องจากภาพ โดยไม่คำหึงถึงความถูกต้อง และความคล่องของภาษาที่เขียนมา แต่จะมีเกณฑ์การให้คะแนนเรื่องจากความคิดรูปธรรมไปยังนามธรรม โดยแบ่งเป็นระดับ คือ อันดับแรก คือ การคิดที่ไม่เป็น เรื่องเป็นราว อันดับสอง ใช้การบรรยาย

ความคิดเป็นต้นนามธรรม อันสืบสาม ความคิดด้านรูปธรรมแต่มีความคิดฝันร่วมอยู่ด้วย อันสืบสี่ ใช้การบรรยายความคิดต้นนามธรรม อันสืบห้า เป็นความคิดแบบนามธรรม และความมีความคิดฝันร่วมอยู่ด้วย ซึ่งพบว่า ในความคิดทางนามธรรมนั้น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินน้อยกว่าเด็กปกติในทุกระดับอายุ (ศรียา นิยมธรรม. 2519 : 142 - 143)

จากพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จึงสรุปได้ว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะมีพัฒนาการโดยทั่ว ๆ ไปเหมือนกับเด็กปกติ แต่พัฒนาการด้านที่เกี่ยวข้องกับการได้ยิน การพูด การใช้ภาษา การสื่อความหมาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะน้อยกว่าเด็กปกติเป็นเพราะเด็กมีความรู้ความเข้าใจทางภาษาพูดและภาษาเขียนอยู่ในวงจำกัด จึงเป็นผลกระทบต่อพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศึกษา

1. ความหมายของคำว่าศิลปะ

ศิลปะ คือ งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือ และด้วยความนึกคิด (พระยาอนุমানราชธน. 2515 : 21)

นิรมล ศรีธรรสาร สวัสดิศุบุตร (2525 : 1) กล่าวว่า ศิลปะ คือ สิ่งใหม่ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยใช้แนวคิดที่มีอยู่แล้วประกอบกับเหตุผล อารมณ์ และความศรัทธาเริ่มและสร้างขึ้นโดยมุ่งแสดงให้เห็นความงาม น่าชม หรือน่าพอใจ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2520 : 1) ได้รวบรวมความหมายของคำว่า ศิลปะ ไว้ดังนี้
ศิลปะ หมายถึง งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยมือ และความคิด

ศิลปะ เป็นสิ่งงดงาม เป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจเราสบายและเป็นสิ่งที่ทั่วโลกนิยม

ศิลปะ คือ ศิลปะโดยคุณค่าในตัวของมันเอง

สรุปได้ว่าศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยใช้ความพยายามด้วยมือและความคิด เพื่อประโยชน์ทางด้านความงาม เป็นสิ่งที่มีคุณค่าและทั่วโลกนิยม

2. ความหมายของศิลปะศึกษา

ศิลปะศึกษา หมายถึง การให้ศิลปะกับเด็ก โดยการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน (วิชย์ วงษ์ใหญ่. 2529 : 111) ภายใต้ระบบการศึกษา และความสอดคล้องกับปรัชญาแนวคิดทางการศึกษา (อารี สุทธิพันธ์. 2828 : 42) ซึ่งครูผู้สอนจะช่วยแนะนำและเสริมสร้างการสร้างสรรคงานศิลปะให้กับเด็ก ช่วยปลูกฝังทัศนคติที่ดี มีกิจนิสัย ขยันหมั่นเพียร รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม สามารถคิดแปลงแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม สะอาดเรียบร้อย มีระเบียบแบบแผน เป็นพลเมืองที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (เลิศ อานันตะนะ. 2529 : 18)

วิชาศิลปะศึกษาจึงเป็นวิชาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระและเป็นวิชาที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่กว่าวิชาอื่นใด ตามลักษณะทางกายภาพของวิชาศิลปะ และวัตถุประสงค์ของการเรียนวิชาศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาคือ (สลักษณ์ เทียนสุวรรณ. 2531 : 58)

1. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้สนใจและแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของตน
3. ให้มีจิตใจสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ให้มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้รู้จักนำศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่า และระสนิยมที่ดี (วิรุณ ตั้งเจริญ.

2526 : 34)

จึงสรุปได้ว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง วิชาที่จัดประสบการณ์การเรียนการสอนทางด้านศิลปะ เพื่อส่งเสริมการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ รวมทั้งพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนตามวุฒิภาวะ โดยเน้นการปลูกฝังทัศนคติ และการสร้าง การวาดภาพระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ และงานสร้างสรรค์จากวัสดุต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. คุณค่าและความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะสถาบันหลักในการวางนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติได้เล็งเห็นคุณค่า และความสำคัญของวิชาศิลปะศึกษาได้วางแผนพัฒนาวิชาศิลปะศึกษาให้ เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน อันจะ ทำให้เด็กไทยเป็นผู้มีลักษณะนิสัยที่ดีงาม และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2529 : 42) มีพฤติกรรมอันดีงามทางศิลปะรู้จักแก้ปัญหาในการทำงาน และได้สัมผัสความเป็นจริง ตลอดจนมีประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและการสร้างสรรค์ (วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์. 2521: 12) ส่งเสริมความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ ความสนใจและความต้องการของเด็กเพื่อให้เด็ก มีความเจริญงอกงามในทางสร้างสรรค์อย่างสูงสุด

ท่านพุทธทาสภิกขุ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2520 : 10; อ้างอิงมาจาก ท่านพุทธทาสภิกขุ. 2520) กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนศิลปะเป็นการสอนความเป็นมนุษย์ให้กับคน คำว่า "มนุษย์" หมายถึง "ใจสูง" ศิลปะเป็นเรื่องของจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกที่ละเอียดอ่อน ประณีต ถ้าหากคนเราเข้าถึงศิลปะแล้วการที่จะรับอะไรก็ง่าย เพราะโลกของศิลปะเป็นโลกของการ แสดงออกอันลึกซึ้งที่มีคุณค่าต่อจิตใจของมนุษยชาติ ถ้าสังคมใดมีรสนิยมทางศิลปะที่ดีแล้ว ย่อมมี ผลสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ และเป็นผลให้คนในสังคมเป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นผู้ มีคุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีงาม รู้จักการแสดงออกด้านความงาม พัฒนาสังคมให้สงบสุข และ เจริญก้าวหน้า (สุมิตร คุณานุภร. 2520 : 10) การส่งเสริมการเรียนรู้ทางศิลปะเป็น การปลูกฝังความรู้สึกนึกคิด ผู้ที่ขาดการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านนี้จะเป็นคนขาดการรับรู้ ไม่มี ความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นจุดหมายของการเรียนการสอนศิลปะจึงเป็นการสอน เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2520 : 116)

ศิลปะศึกษาจึงเป็นวิชาที่สำคัญยิ่งวิชาหนึ่งสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เพราะ ศิลปะศึกษาไม่ใช่วิชาเฉพาะแต่เป็นวิชาพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่น ๆ และช่วยส่งเสริมการเรียน การสอนภายในชั้นให้บรรลุเป้าหมายวิชาศิลปะศึกษาจึงมีบทบาทมากกว่าการเป็นวิชาเสริมใน โรงเรียน เพราะจะเป็นวิชาที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็ก และอาจ ขยายขีดความสามารถของสมองเด็ก อีกทั้งยังช่วยให้เด็กค้นพบค่าของตน และลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้แนวทางไปสู่ความสุขในอนาคตของตัวเด็กเอง (อารี รังสินันท์. 2527 : 212)

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งของวิชาศิลปะศึกษาก็คือ ศิลปะศึกษาเน้นเป็นวิชาที่สร้างเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมอันดี ทำให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อีกทั้งยังสามารถถล่มเกล็ดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาบางอย่างของเด็กได้ เนื่องจากวิชาศิลปะศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ตลอดจนช่วยลดหรือจัดความรู้สึกด้อยค่าในตัวเด็กให้หมดไป (จิรศักดิ์ ส่งแสงขจร. 2513 : 2) เด็กจึงเกิดความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง

จึงอาจสรุปได้ว่า ศิลปะศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาทางด้านศิลปะกับเด็ก โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสแสดงออกอย่างอิสระเสรีทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตามความสนใจ และความถนัดของแต่ละคน เมื่อมีความรู้ และความคิดที่ดีต่อวิชาศิลปะ วิชาศิลปะศึกษาจึงมีคุณค่าต่อเด็กในอันที่จะสร้างเสริมลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพที่ดีมีความซาบซึ้ง และเห็นคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมของชาติ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งเป็นวิชาที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สามารถช่วยให้สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวเด็กได้พัฒนาต่อไปจนถึงขีดสุดของแต่ละคน เพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์และให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ความสำคัญของกิจกรรมทางศิลปะ

สุภลักษณ์ ธนเกษพิศาล (2534 : 44) ได้กล่าวถึง กิจกรรมทางศิลปะสามารถส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการทางด้านร่างกาย เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกาย มือ แขน ขา ได้อย่างอิสระ
2. พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เด็กจะเกิดความพึงพอใจ เกิดความมั่นคงทางอารมณ์ มั่นใจในการแสดงออก สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
3. พัฒนาการทางด้านสังคม เด็กจะได้เรียนรู้ที่จะช่วยเหลือกัน แสดงความคิดเห็น ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน กิจกรรมทางศิลปะมีสภาพเป็นตัวเชื่อมโยงสังคมของเด็ก และพัฒนาการร่วมในสังคมอีกด้านหนึ่งด้วย

4. พัฒนาการทางด้านสติปัญญา กิจกรรมทางศิลปะช่วยส่งเสริมสติปัญญาของเด็กให้ดีขึ้น เพราะเด็กต้องคิด สืบตรวจตรวจสอบ ลงมือกระทำ ได้ทดลองค้นคว้า (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 68)

5. พัฒนาการทางการเรียนรู้ กิจกรรมทางศิลปะเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความสามารถ ความถนัด และต้องค้นหาวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ จึงทำให้เกิดการรับรู้ขึ้น

6. พัฒนาการทางการสร้างสรรค์ เด็กได้มีอิสระในการทำงานได้ใช้ความคิด สติปัญญา และจินตนาการของตนเองอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Lowenfeld. 1982 : 64)

7. พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพ เด็กจะเกิดความซาบซึ้ง ชื่นชม รู้คุณค่า ความงามในธรรมชาติ มีจิตใจละเอียดอ่อน

กิจกรรมทางศิลปะนอกจากจะมีคุณค่าในด้านส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กแล้ว ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523 : 37 - 38) ได้กล่าวว่า กิจกรรมต่าง ๆ ของวิชาศิลปะศึกษานี้มีค่าในด้านจิตบำบัดได้ด้วย คือ

1. กิจกรรมทางศิลปะศึกษา ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ที่เคร่งเครียด เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ต่าง ๆ เช่น โกรธ กลัว และวิตกกังวล
2. กิจกรรมทางศิลปะศึกษา ช่วยขจัดความด้อยค่า ไม่สมปรารถนา ขาดความมั่นใจ ความขลาดอาย ความพิการ ศิลปะเป็นสิ่งที่ช่วยระบายความทุกข์ได้
3. กิจกรรมทางศิลปะศึกษา ช่วยทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของเด็ก ในกรณีของเด็กคือ เกเร ก้าวร้าว รั้งแกเพื่อน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กิจกรรมทางศิลปะศึกษามีความสำคัญต่อเด็ก เด็กที่ได้มีโอกาสทำกิจกรรมทางศิลปะศึกษาจึงมักมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการพัฒนาการแก้ปัญหามากขึ้น ทำให้เด็กได้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง เป็นการเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้กับตัวเด็กเอง ไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กพิเศษ

5. ศิลปศึกษากับการศึกษาพิเศษ

เด็กพิเศษ (Exceptional Children) เป็นเด็กที่มีพัฒนาการต่าง ๆ แตกต่างไปจากเด็กปกติ เด็กเหล่านี้จึงมีปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ตลอดจนปัญหาทางสติปัญญา ซึ่งต้องการการบำบัดรักษาที่ถูกต้อง เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจัดได้ว่าเป็นเด็กพิเศษประเภทหนึ่งซึ่งต้องการการบำบัดเช่นเดียวกับเด็กพิเศษประเภทอื่น ๆ ด้วยเหตุที่ว่าเด็กเหล่านี้มีความบกพร่องทางการได้ยินจึงมักขาดโอกาสในการรับรู้จากการฟังเป็นผลทำให้มีความบกพร่องทางภาษาและการสื่อสาร จึงทำให้มีจุดอ่อนต่อการเรียนรู้การพัฒนาความคิดในด้านนามธรรม และการที่เด็กมีความบกพร่องทางการได้ยินก็ย่อมมีผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของเด็ก ศิลปะนั้นมีความสำคัญในแง่ของการบำบัดและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กอยู่แล้ว หากได้มีการนำศิลปะบูรณาการเข้ากับการศึกษาพิเศษแล้ว ก็จะสามารถสนองตอบ และเสริมการรับรู้ด้านต่าง ๆ ที่บกพร่องของเด็กให้ดีขึ้น ดังนั้นศิลปะจึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณสมบัติที่บกพร่องในเด็กพิเศษได้ เพราะศิลปะจะเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านั้นได้คิด และแก้ปัญหาด้วยตัวของเด็กเอง (จรัสศักดิ์ ส่งแสงขจร. 2530 : 26 ; อ้างอิงมาจาก Lowenfeld and Britain. 1982) และการที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมศิลปะจะทำให้เด็กเหล่านี้ยอมรับความพิการ หรือความบกพร่องของตน นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะยังมีประโยชน์ในแง่ของการฝึกการแสดงออกตามความนึกคิดของเด็ก เพราะเหตุว่ากิจกรรมศิลปะสามารถส่งเสริมความคิด จินตนาการต่าง ๆ ของเด็กพิเศษได้ (Arnheim. 1983 : 9) อีกทั้งศิลปะยังช่วยฝึกทักษะการรับรู้และความสัมพันธ์ของมือและตาของเด็ก พาน (Pan. 1984 : 15) ได้อธิบายเกี่ยวกับศิลปศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินว่า มีความสำคัญและมีคุณค่ามาก เพราะศิลปศึกษาจะช่วยให้เด็กเหล่านี้มีความกระตือรือร้น ทั้งยังส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออกเฉพาะตัวของเด็ก และศิลปศึกษายังช่วยพัฒนาทักษะด้านการมอง การสังเกต การรับรู้ และสร้างความสนใจในการเรียนรู้ให้แก่เด็กเหล่านี้ พานยังได้สรุปไว้อีกว่า ศิลปศึกษาสามารถสร้างการยอมรับตนเอง และความเชื่อมั่นในตัวเองให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้เป็นอย่างดีอีกอย่างด้วย

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมคุณสมบัติที่บกพร่องของเด็กพิเศษ และยังสามารถช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินได้ดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

1. ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพระบายสี

การวาดภาพ (Drawing) หมายถึง การลาก ขูด ขีด เขียน ด้วยวัสดุหรือเครื่องเขียนต่าง ๆ เช่น ดินสอ ปากกา ไม้ขีด ฯลฯ บนระนาบรองรับซึ่งอาจเป็นดิน โลหะ กระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ ที่มีผิวหน้าเรียบ แบน ไค้ง โดยทำให้เห็นเป็นรูปร่างด้วยเส้น ซึ่งอาจเป็นเส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก ฯลฯ ทั้งนี้อาจมีน้ำหนักอ่อนแก่ของเส้นเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ รูปร่างที่เกิดจากเส้นนี้มีลักษณะยาวลึกลับ ก็ทำได้โดยการลากเส้นหลาย ๆ เส้นตามวิธีการแลเงา (วิโรจน์ ชาทอง. 2517 : 6)

การระบายสี (Painting) หมายถึง การระบายสีลงไปในภาพให้ทั่วบริเวณที่ต้องการจะระบายด้วยวิธีใดก็ได้ (วิโรจน์ ชาทอง. 2517 : 6)

การวาดภาพระบายสี เป็นกิจกรรมศิลปะประเภทหนึ่งที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกภายในออกมาเป็นรูปธรรมให้ผู้อื่นได้เห็นและเข้าใจได้เป็นอย่างดี (นิรมล ศิริธสาร สวัสดิ์บุตร. 2525 : 185) ซึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์โดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกออกมาในรูปจินตนาการซึ่งอาจเหมือนหรือไม่เหมือนธรรมชาติก็ได้ แต่ต้องไม่เป็นการเลียนแบบรูปร่างจากธรรมชาติโดยตรง (วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. 2524 : 1)

การวาดภาพในลักษณะต่าง ๆ เช่น การวาดภาพตามใจชอบ การวาดภาพตามประสบการณ์ การวาดภาพจากการฟังนิทาน เด็กจะแสดงทั้งความรู้สึกนึกคิดทางสติปัญญา และความรู้สึกด้านจิตใจ ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ (อารี รังสินันท์. 2532 : 16) กิจกรรมการวาดภาพระบายสีจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิตของเด็กในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดี เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณค่าทางอารมณ์และจิตใจ ในการทดแทนนิสัยของเด็กที่แสดงออกในทางรุนแรง ก้าวร้าว ขอบขู่ ขอบทำลาย เพื่อชดเชยบดเคี้ยวและระบายความคับแค้นใจจากความผิดหวัง โกรธ เกลียด ชิงชัง และนิสัยชอบรุกรานทำร้ายผู้อื่น (เลิศ อำนันทนะ. 2523 : 209) การวาดภาพระบายสีทำให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการตามความหวัง สร้างความฝัน แสดงความรักในภาพต่าง ๆ ที่เด็กเขียนได้ ทำให้เด็กมีความรู้สึกนึกคิด มีจินตนาการที่ต้องอยู่ในความจริงของสังคม (สุรพงษ์ อพินวงษ์. 2525 : 80 - 81) ซึ่งเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความเจริญของประเทศชาติบ้านเมือง ช่วยกล่อมเกลาละและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กทำให้รู้จักมีความรับผิดชอบ มีระเบียบ รวมทั้งการเลือกสรร

แนวทางการปฏิบัติต่อตนเองและสังคม ซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็ก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัยเพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2525 : บทนำ)

การวาดภาพระบายสีของเด็ก ๆ เป็นการ เล่นชนิดหนึ่งที่มีคุณค่ากับเด็กมาก เพราะเด็กจะวาดภาพด้วยความรู้สึกของตัวเอง ให้เป็นสัญลักษณ์ให้เป็นแบบเป็นลวดลาย เป็นจังหวะและให้สีสันท่าง ๆ แทนการใช้ภาษาพูดซึ่งช่วยให้เด็กผ่อนคลายอารมณ์ได้มาก เพราะเด็กมีโอกาสได้เป็นอิสระไม่ต้องอยู่ในระเบียบตลอดเวลาจึงเป็นการพักผ่อน และเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วย ภาพที่เด็กวาดจะเป็นภาพที่เขาชอบและสนใจในขณะนั้น ๆ การที่ครูและผู้ปกครองแสดงความยินดี ชื่นชมในผลงานการวาดภาพระบายสีของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง และการที่เขาได้ชมผลงานของเพื่อน ๆ จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นด้วย (ฉวีวรรณ กินาวงษ์, 2526 : 142 - 143)

การวาดภาพระบายสีจึงเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสแสดงออกไปตามระดับความสามารถของแต่ละคน เพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาดเรียบร้อย มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และศิลปะวัตถุของชาติ รวมทั้งพยายามปลูกฝังให้เด็กทุกระดับได้รู้จักปรับปรุงตนเอง เพื่อทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม รักความก้าวหน้า และมีรสนิยมที่ดี (เลิศ อานันท์นะ, 2523 : 138)

จึงสรุปได้ว่า การวาดภาพระบายสี หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ขีดเขียน และระบายสี ลงบนพื้นระนาบรองรับซึ่งอาจเป็นกระดาษหรือวัสดุอื่น เพื่อให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ซึ่งมีคุณค่าและความสำคัญต่อตัวเด็กในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทางร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักความสะอาด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปะวัตถุของชาติ เป็นผู้รักความก้าวหน้าตลอดจนมีรสนิยมที่ดี

2. การสอนการวาดภาพระบายสี

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยจัดให้มีวิชาศิลปะศึกษาอยู่ในกลุ่มวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งหลักสูตรได้ระบุวัตถุประสงค์เฉพาะของวิชาศิลปะศึกษาไว้ ดังนี้

1. ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ให้ความสนใจและแสดงออกตามความถนัดและความสามารถของตน
3. ให้มีจิตสำนึกในคุณค่าและประโยชน์ของศิลปะ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
4. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
5. ให้อุชฌิมาศิลปะมาประยุกต์ให้เกิดคุณค่าและรสนิยมที่ดี

ความเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษาที่มีผลให้การเรียนการสอนวิชาวาดภาพระบายสีเปลี่ยนแปลงไป ด้วย โดยเฉพาะในแง่ของกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นให้กับนักเรียน ซึ่งกิจกรรมและประสบการณ์ทางศิลปะที่ครูจัดจะเน้นการส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน (นิรมล ตรีธรรมสาร สวัสดิบุตร, 2525 : 43 - 44)

ความมุ่งหมายของการสอนวาดภาพระบายสี จึงเป็นการส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีการแสดงออกตามความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคม การสอนกิจกรรมวาดภาพระบายสี ผู้สอนจึงต้องยอมรับความคิดของเด็ก ถือว่าเด็กคือศูนย์กลางของการแสดงออก ครูเป็นเพียงผู้ให้การแนะนำในการจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กทุกระดับความสามารถ โดยคำนึงถึงความสนใจและวิธีการแสดงออกของเด็กเป็นสำคัญ ครูผู้สอนจึงมีฐานะเป็นผู้คอยสนับสนุนให้กำลังใจเพื่อยุ้ย และทำทหายให้เด็กแสดงออกอย่างมีอิสระเสรีภายใต้ระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน (เลิศ อานันตะนะ, 2523 : 27 - 28) บทบาทของครูในด้านการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนเป็นผู้ชี้แนะผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ของเด็ก และคำนึงถึงว่าการเรียนรู้นั้นผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดความสนใจ และไม่บังคับตามธรรมชาติของเด็กนั้นจะกระปรี้กระเปร่า อยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้ และเรียนได้ดี และเร็วไม่จำเป็นต้องบังคับหรือขู่เบียดให้เด็กเรียนเด็กจะเรียนได้ดีที่สุด เมื่อเด็กสบายใจ ราบรื่น และสนใจสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ และเด็กจะเรียนได้น้อยที่สุด เมื่อรู้สึกเบื่อรู้สึกว่าคุณบังคับหรือเกิดความละอายและเกรงกลัว (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2520 : 8)

การสอนวาดภาพระบายสี สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่นิยมแพร่หลายวิธีหนึ่งคือการสอนศิลปะแบบตั้งหัวข้อเรื่อง (Topic) ให้นักเรียนแสดงออกตามความสามารถ และความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละคน การสอนวาดภาพระบายสีตามแนวความคิดดังกล่าว เป็น

กลวิธีสอนศิลปะที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความคิดจินตนาการ ได้อย่างอิสระเสรี และมีขอบเขตที่กว้างขวางมากที่สุด การตั้งหัวข้อเรื่อง โดยมีเงื่อนไข และ กลวิธีสอนที่ควรคำนึงถึงสองคำที่ถือว่ามีความหมายและมีแรงจูงใจต่อการแสดงออกของเด็กมากที่สุด คือ

1. ฉัน
2. ของฉัน

ทั้งนี้จากเหตุผลทางจิตวิทยา คนเราทุกคนย่อมมีความพอใจที่จะให้ความสำคัญ และความสนใจเกี่ยวกับตนเอง (อัตตา) มากยิ่งกว่าคนอื่นใด แล้วจึงพัฒนาระดับความสนใจไปสู่สิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ไกลออกไป เพื่อให้การดำเนินการเรียนการสอนประสบความสำเร็จผล ครูจึงน่าจะนำสังขรณ์เกี่ยวกับจิตใต้สำนึกของมนุษย์มาประยุกต์เข้ากับหลักสูตร และเนื้อหา บทเรียนด้วยการเลือกจัดกิจกรรมที่เป็นเรื่องราวใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุดเป็นอันดับแรก จากนั้นจึงขยายไปถึงเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจ เช่น เริ่มจากเรื่องราวภายในครอบครัว โรงเรียน บุคคล และสิ่งที่น่าสนใจ กีฬา ดนตรี สัตว์ การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง พิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อถือ และความไม่ไฝ่ฝัน จินตนาการ ฯลฯ (เลิศ อานันท์นะ . 2523 : 102 - 103)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการสอนการวาดภาพระบายสี เป็นการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อ ส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย ได้แสดงออกทางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการตาม ความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็กแต่ละคน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนต้องสอน อย่างมีโครงการและแผนการสอน ซึ่งการวางโครงการสอน และแผนการสอนนั้น ครูต้องคำนึง ถึงความสนใจ ประสบการณ์ และความถนัดตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยการกำหนดวิธีสอน และกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหา นอกจากนี้ครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความ สามารถในการเลือกกิจกรรมและสื่อการสอน รวมทั้งความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศิลปะ

1. การแสดงออกทางศิลปะ

การแสดงออกทางศิลปะ เป็นการแสดงออกตามความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ความชื่นชอบ และจุดมุ่งหมายต่างกัน จึงมีผลทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แล้วเลือกและตัดสินใจแสดงออกมาเป็นรูปทรง รูปร่าง สี การจัดองค์ประกอบที่ไม่ซ้ำแบบใคร เพื่อจะสื่อสารกับผู้อื่น (De Francesco. 1958 : 135)

การแสดงออกทางศิลปะจึงเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กในอันที่จะช่วยสร้างเสริมประสิทธิภาพหรือพลังในตัวเด็ก ซึ่งพลังนั้นจะช่วยส่งผลต่อการรับรู้ การเรียนรู้และการประพฤติปฏิบัติทุกด้านลักษณะการแสดงออกทางศิลปะของเด็กจึงแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่าง ๆ ในตัวเด็กดังนี้คือ

1. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงความเติบโต การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก โดยเฉพาะการวาดภาพนั้น เมื่อเด็กเริ่มต้นจากการขีดเส้นอย่างวุ่นวายจนค่อย ๆ พัฒนาควบคุมเส้นสายให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการเริ่มต้นทำที่ของการออกแบบรูปทรง และในวัยที่เติบโตขึ้นภาพวาดของเด็กจะพัฒนาสู่ลักษณะการออกแบบไปสู่รูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การแสดงออกทางศิลปะเช่นนี้ย่อมเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงหรือการเติบโตของเด็กทั้งด้านร่างกาย การรับรู้ จิตใจและการแสดงออกในตัวเด็กนั่นเอง
2. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัว เด็กแต่ละคนจะรับรู้หรือมีความรู้สึกตอบรับสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป เมื่อเด็กสร้างสรรค์งานศิลปะเขาจะนำความรู้สึกนึกคิดหรือความรู้สึกของตนที่มีสิ่งนั้นผสมผสานไปกับการรับรู้ที่แตกต่างกันนั้นด้วย ผลงานศิลปะของเด็กแต่ละคนจึงสะท้อนลักษณะเฉพาะตัวหรือสะท้อนบุคลิกของเขาอย่างเด่นชัด
3. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงการติดต่อสื่อสาร ในขณะที่เด็กวาดภาพตามพัฒนาการทางธรรมชาติของเขา รูปแบบยุ่งเหยิงที่เด็กใช้เป็นสัญลักษณ์คน บ้าน ต้นไม้ ดวงอาทิตย์ หรือสิ่งอื่น ๆ ที่เขาชอบภาพที่ปรากฏเหล่านี้จะสื่อสารความรู้สึกนึกคิด บรรยายประสบการณ์และจินตนาการของเขา การวาดภาพของเด็กจึงมีสภาพเป็นการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ด้วยสัญลักษณ์ที่ปรากฏในงานศิลปะซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการบอกเล่าใด ๆ

4. การแสดงออกที่ชี้ให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก การที่เด็กได้ทำงานศิลปะ และได้แสดงออกทางศิลปะนั้น เด็กจะแสวงหาหนทางเฉพาะคนด้วยการแสดงอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดในผลงานของตนอาจจะด้วยการเน้นหรือขยายขนาดของสิ่งที่ตัวเองเห็นว่ามีความสำคัญ เป็นการลดความซับซ้อนใจ และการระบายความรู้สึกเก็บกดของเขาได้ด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 44)

การแสดงออกทางศิลปะเป็นการแสดงออกมาจากจิตสำนึก (Conscious) ของแต่ละคน ดังนั้นผลงานของเด็กจึงมีความซับซ้อน ยากง่ายแตกต่างกัน สิ่งที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็กประกอบด้วย

1. พื้นฐานทางวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก คือ ความเชื่อแบบแผนหรือลักษณะการดำเนินชีวิตและกิจกรรมของคนในสังคม ศิลปะเด็กจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในสังคม ทั้งในแง่การสะท้อนถ่ายทอดสภาพของสังคมให้ปรากฏเป็นผลงานศิลปะและการสร้างสรรค์ศิลปะให้เป็นรูปวัตถุทางวัฒนธรรม

2. พื้นฐานทางสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก ได้แก่ ธรรมชาติ ผู้คน อาคารบ้านเรือน ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ในฐานะที่มีสภาพเป็นรูปธรรมนับว่ามีผลกระทบต่อศิลปะเป็นอย่างมาก เพราะสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งคลี่คลายและเป็นปัจจัยให้การแสดงออกทางศิลปะของเด็กอาจจะเสนอรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งแวดล้อมเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเสนอความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสภาพของสิ่งแวดล้อมถ่ายทอดออกมาในผลงาน

3. พื้นฐานทางความแตกต่างเฉพาะบุคคล ความแตกต่างทางเอกลักษณ์ (Individual difference) ของเด็กแต่ละคน เช่น บุคลิกภาพ สติปัญญา อารมณ์ ความคิดจะมีผลงานไปสู่การแสดงออกที่แตกต่างกัน แสดงออกด้วยเทคนิคที่ต่างกัน งานศิลปะที่เด็กแสดงออกจึงมีแบบแผนเฉพาะตัวที่สะท้อนความแตกต่างทางเอกลักษณ์ของเด็กแต่ละคน โดยเฉพาะ (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526 : 250)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การแสดงออกทางศิลปะของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ในตัวเด็กที่ถ่ายทอดออกมาในรูปผลงานศิลปะ บนพื้นฐานแห่งประสบการณ์ทางสภาพแวดล้อมของสังคม วัฒนธรรม และความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเป็นพฤติกรรมภายนอกของเด็ก โดยการถ่ายทอดสิ่งที่แลเห็นจากแบบหรือวัตถุในลักษณะการพยายามลอกเลียนแบบให้เหมือนจริง

2. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก

ความสามารถทางศิลปะของเด็ก เป็นการแสดงออกทางศิลปะอย่างหนึ่งตามความแตกต่างระหว่างบุคคลที่สามารถส่งเสริมให้เจริญงอกงามได้ตามวัย นักการศึกษาทางด้านศิลปะศึกษาได้ให้ความหมายของความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะไว้ต่าง ๆ ดังนี้

1. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กแต่ละคน เพราะเด็กจะมีโอกาสได้ผ่อนคลายอารมณ์ตั้งเครียด ความกลัว ความโกรธ ฯลฯ ออกมาในรูปร่างต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ ทางสังคม และทางสติปัญญาที่เป็นไปตามวัย (Boyston. 1954 : 30)

2. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เป็นการแสดงออกตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ความชื่นชอบ และจุดมุ่งหมายต่างกัน จึงมีผลทำให้เด็กมีความคิดรวบยอดต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แล้วเลือกและตัดสินใจออกมาเป็นรูปทรง รูปร่าง สี การจัดองค์ประกอบที่ไม่ซ้ำแบบใคร เพื่อจะสื่อสารกับผู้อื่น (สัญลักษณ์ ทัศนศึกษา. 2534 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Blanche. 1959)

3. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เป็นการผสมผสานประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้จากการเรียนรู้ แล้วตัดสินใจเลือกประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคนแสดงออกมาเป็นรูปร่างต่าง ๆ ตามความพึงพอใจและวุฒิภาวะของเด็ก การแสดงออกทางศิลปะนอกจากจะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะแล้วยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ อื่นที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เช่น เสรีภาพในการแสดงออก ประสบการณ์ และความรู้ที่แตกต่างกัน การตัดสินใจในการทำงาน การเลือกเครื่องมือใช้ ประสบการณ์และความรู้ที่แตกต่างกัน การตัดสินใจในการทำงาน การเลือกเครื่องมือใช้การออกแบบ การจัดระเบียบความคิดที่จะผลิตผลงาน (Lowenfeld. 1957 : 15)

4. ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เป็นความสามารถอย่างหนึ่งของเด็กขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ช่วงเวลา และจุดประสงค์ของการสร้างสรรค์งานศิลปะ ตลอดจนเทคนิค และสื่อที่นำมาใช้ตามจุดมุ่งหมายของศิลปิน นอกจากนี้การแสดงออกทางศิลปะยังขึ้นอยู่กับ การรับรู้ ความคิด จินตนาการ การใช้ทักษะของกล้ามเนื้อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Monro. 1956 : 58)

จากแนวความคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมา จึงอาจสรุปได้ว่า ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ เป็นการสั่งสมประสบการณ์ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และใช้สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของตนออกมาเป็นผลงานที่มีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับผู้อื่น

ทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld)

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 185 - 320) ได้ศึกษาขั้นพัฒนาการทางศิลปะจากภาพวาดของเด็กวัยต่าง ๆ และวิเคราะห์แยกขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กเป็น 5 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) เด็กที่อยู่ในพัฒนาการขั้นนี้จะมีอายุประมาณ 2 - 4 ปี
- ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) เด็กที่อยู่ในพัฒนาการขั้นนี้มีอายุประมาณ 4 - 7 ปี
- ขั้นที่ 3 ขั้นเขียนรูปได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) เด็กที่อยู่ในพัฒนาการขั้นนี้จะมีอายุประมาณ 7 - 9 ปี
- ขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realism or The Gangage) เด็กที่อยู่ในพัฒนาการขั้นนี้จะมีอายุประมาณ 9 - 12 ปี
- ขั้นที่ 5 ขั้นของการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) เป็นพัฒนาการทางศิลปะขั้นสุดท้ายของวัยเด็ก จะมีอายุประมาณ 12 - 14 ปี แบ่งออกเป็นสองพวก คือ

5.1 พวกที่มีความรู้สึกตามสิ่งเร้าจักษุสัมผัส (Visually Minded) เด็กพวกนี้จะเป็นคนช่างสังเกต ชอบเขียนภาพที่ตนมองดูอยู่ข้างนอกเอาใจใส่ต่อความแตกต่างของสี แสง เงา เด็กพวกนี้เขียนภาพได้ใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น เสื้อผ้าที่มีรอยยับย่นหรือเป็นกลีบในส่วนต่าง ๆ มีเงาตามท่าทางของผู้ใส่ซึ่งอยู่ในอิริยาบถต่าง ๆ กัน การใช้พื้นที่ว่าง เด็กรู้จักเส้นระดับ และแสดงระยะใกล้ไกล เช่น วัตถุใดที่ใกล้จะเขียนให้เล็ก วัตถุที่อยู่ใกล้จะเขียนให้ใหญ่ขึ้นลักษณะของรูปที่เขียนจะเป็นสามมิติ

5.2 พวกที่ตีความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสบการณ์ของตนเอง (Non-Visually Minded) เป็นพวกที่ถือว่าความรู้สึกนึกคิดของเขามีความสำคัญในการแสดงออก งานของเด็กจึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ของเขากับสิ่งแวดล้อม การวาดภาพจึงวาดด้วยความรู้สึกของตนเอง การแสดงออกของพวกนี้เน้นส่วนสำคัญอย่างเกินคุณลักษณะภายนอกที่มองเห็น เด็กจะชอบวาดภาพและแสดงออกซึ่งอารมณ์ของภาพนั้น การที่ใช้พื้นที่ว่างอาจเห็นว่ามีการกลับมาใช้เส้นฐานอีก แต่ไม่ได้ใช้ในความหมายเดิม เป็นการไว้เพื่อเป็นสื่อในการวางระยะของพื้นที่ การใช้เส้นฐานในแง่นี้เป็นการแสดงออกด้วยความรู้สึกนึกคิดที่สูงขึ้นไป นอกจากนี้เด็กจะมีพัฒนาการเกี่ยวกับความเข้าใจระยะระหว่างวัตถุได้ดี จึงสามารถจัดความสัมพันธ์ของระยะวัตถุในภาพได้

จากหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า เด็กย่อมมีความเจริญอกงามในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการอายุ และจะพัฒนาความสามารถขึ้นเรื่อย ๆ ตามวุฒิภาวะของเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

งานวิจัยในประเทศ

ศูนย์พัฒนศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสถานภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยที่อยู่ในสถาน การศึกษาต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2526 ถึง พ.ศ. 2527 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา สถานภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทย ศึกษาความถนัดทางการเรียน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำกว่าเด็กปกติในทุกวิชา ส่วนในเรื่องที่ไม่ต้องใช้ความสามารถทางภาษา เด็กเหล่านี้จะมีความแตกต่างจากเด็กปกติไม่มากนัก ทั้งยังมีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่า ความสามารถในด้าน มิติสัมพันธ์นั้นทำให้ได้ดีไม่ยิ่งหย่อนกว่าเด็กปกติ

กิตติศักดิ์ อุบล (2528 : 75) ทำการวิจัย เรื่องความถนัดทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาที่พิการทางกาย โดยศึกษาเปรียบเทียบความถนัดทั่วไปทั้ง 9 ด้าน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย 3 กลุ่ม และเปรียบเทียบกับความถนัดทั่วไปของนักเรียนปกติ เครื่องมือที่ใช้ ก็รวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบความถนัดทั่วไปฉบับภาษาไทยของกรมวิชาการ ซึ่งใช้วัดความถนัดทั่วไป 9 ด้าน ได้แก่ เซาว์นทั่วไป ความสามารถทางภาษา ความสามารถในการคิดคำนวณ ความสามารถในการมองภาพมิติ การรับรู้รูปฟอร์ม การรับรู้ทำงานเสมือน ความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหว ความคล่องแคล่วในการใช้นิ้ว และความคล่องแคล่วในการใช้มือ กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการร่างกาย 283 คน เป็นนักเรียนร่างกายพิการ 43 คน หูตึง 94 คน หูหนวก 146 คน และนักเรียนปกติ 283 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ร่างกายพิการ นักเรียนหูหนวก และนักเรียนหูตึงมีความถนัดทั่วไปต่ำกว่านักเรียนปกติ เมื่อแยกศึกษาแต่ละด้านพบว่า นักเรียนหูตึงมีความถนัดต่ำกว่านักเรียนปกติ ในด้านความสามารถทางภาษา และความสามารถทางการคิดคำนวณ แต่สูงกว่าในด้านความสามารถในการมองภาพมิติ การรับรู้รูปฟอร์มความคล่องแคล่วในการใช้นิ้ว และความคล่องแคล่วในการใช้มือ

งานวิจัยในต่างประเทศ

แบลร์ (Blair. 1957 : 102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเรื่องความจำของเด็กหูหนวกและเด็กที่มีการได้ยินปกติ" โดยนำแบบทดสอบ เดอ ชิกาโก นอน-เวอร์เบิล เอ็กแซมมิเนชัน (The Chicago Non-Verbal Examination) ไปทดสอบกับเด็กหูหนวกและเด็กปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสองกลุ่มมีอายุ เพศ องค์กรประกอบทางสังคมและเศรษฐกิจ และประสบการณ์ทางการศึกษาเท่าเทียมกัน แล้วนำผลการทดสอบจากคะแนนรวมทั้งหมดจากแบบทดสอบย่อย 10 ฉบับ มาเปรียบเทียบกัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถของเด็กทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน คือ คะแนนที่ได้มีความใกล้เคียงกันมากทั้งเด็กหูหนวกและเด็กปกติ

แบลรงค์ และบริดเจอร์ (จอร์จ คี ส่องแสงขจร. 2531 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Blank and Bidger. 1966) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "รูปแบบของการถ่ายโยงการรับรู้ในเด็กหูตึงและเด็กที่มีการได้ยินปกติ" โดยการทดลองกับเด็กปกติ 45 คน และเด็กหูหนวก

41 คน ที่มีอายุระหว่าง 3 - 4 ปี กลุ่มหนึ่ง และอายุระหว่าง 5 - 6 ปี อีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการถ่ายทอดความรู้สึกต่าง ๆ ที่ได้พบโดยอาศัยประสาทสัมผัส ผลการวิจัยพบว่า เด็กหนวกรุ่นนี้มีความบกพร่องในเรื่องภาษา แต่ก็สามารถใช้ประสาทสัมผัสในด้านต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กปกติทั้งกลุ่มอายุ 3 - 4 ปี และกลุ่มอายุ 5 - 6 ปี

จากผลการวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ในการเปรียบเทียบสมรรถภาพความสามารถของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับเด็กปกติในวัยเดียวกัน พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถน้อยกว่าเด็กปกติในด้านความเข้าใจ การใช้ความจำ การคิดคำนวณ และความสามารถอื่น ๆ ที่มีการใช้ภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ถ้าเป็นการทดสอบความสามารถในด้านประสาทสัมผัส การรับรู้รูปฟอร์ม ด้านมิติสัมพันธ์ และความคล่องแคล่วในการใช้นิ้วมือและมือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสามารถไม่แตกต่างจากเด็กปกติและมีแนวโน้มว่าจะมีสมรรถภาพที่สูงกว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะศึกษา เข้ากับการศึกษาพิเศษ

แกร์ (จิริศักดิ์ ส่งแสงขจร. 2531 : 35 ; อ้างอิงมาจาก Gair. 1973) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ผลของการใช้โปรแกรมการรับรู้ที่อาศัยพื้นฐานทางศิลปะที่มีต่อคุณลักษณะบางประการด้านจิตภาษาศาสตร์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้" ทำการทดลองใช้โปรแกรม "Art-Based Visual Perceptual Program" กับเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะใช้ศิลปะในการบำบัด และส่งเสริมความสามารถในการเรียนเกี่ยวกับการพูดของเด็ก ผลการทดลองแสดงให้เห็นว่า เด็กเหล่านี้มีพัฒนาการทางการพูดดีขึ้นกว่าเดิม ดังนั้นการใช้ศิลปะเป็นพื้นฐานในการเรียน โดยให้เด็กเรียนการพูดด้วยการใช้ศิลปะเป็นสิ่งเร้าจะสามารถช่วยให้เด็กพิเศษมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนพูดได้ดี ทั้งการฝึกให้เด็กพูดตามครูและการที่เด็กสามารถพูดออกมาได้เองเมื่อเห็นสิ่งเร้า

ซิลเวอร์ (Silver. 1975 : 29) ได้ศึกษาเรื่อง "พัฒนาการทางด้านศิลปะและความคิดความจำของเด็กที่มีความบกพร่องทางการสื่อสาร" โดยทำการสังเกตและศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กพิเศษกลุ่มหนึ่ง เพื่อที่จะค้นหาลักษณะพิเศษที่ซ่อนอยู่ในตัวเด็ก ผลการศึกษาและการสังเกตพบว่า เด็กเหล่านี้ใช้ศิลปะในการแสดงความรู้สึก ความนึกคิดของเขา และศิลปะยังสามารถค้นหา และพัฒนาความสามารถพิเศษที่ซ่อนอยู่ในตัวเด็กได้

อีกด้วย ซิลเวอร์สรุปไว้ว่า ศิลปะเป็นส่วนสำคัญที่สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อค้นหาและพัฒนาความสามารถทางการพูดของเด็กพิเศษ ซึ่งเด็กเหล่านี้สามารถใช้กระบวนการทางศิลปะที่เบ็ดเสร็จในการแก้ปัญหา และพัฒนาความคิดของเขาได้

วูด (Wood. 1977 : 455) ได้ศึกษาเรื่อง "การรับรู้ทางทัศนศิลป์โดยตรง และสภาพการมีความบกพร่องทางการเรียนรู้" ทาการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยใช้ศิลปะเป็นพื้นฐานของการทดลองครั้งนี้ และใช้แบบทดสอบ "Visual Perceptual Abilities" ทดสอบเด็กก่อนและหลังการทดลอง ผลปรากฏว่า เด็กพิเศษเหล่านี้สามารถถ่ายทอดการรับรู้ทางสายตาได้ดีขึ้นกว่าก่อนการทดลองด้วยศิลปะ

จากผลการวิจัยและการศึกษาต่าง ๆ ข้างต้น แสดงให้เห็นถึง คุณค่าของศิลปะที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งนักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนนักศิลปศึกษาโดยทั่วไป ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนา และปลูกฝังการแสดงออกทางอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้ศิลปะเป็นพื้นฐานในการเรียนของเด็กพิเศษ นอกจากจะช่วยส่งเสริมประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็กแล้ว ยังเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดจินตนาการ และนอกเหนือไปกว่านั้น ยังสามารถช่วยให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียน ได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพระบายสี

งานวิจัยในประเทศ

นัยนา คณานุรักษ์ (2530 : 88 - 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการเขียนภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในด้านการวาดภาพคน ภาพสัตว์ ภาพอิสระ การเลือกใช้ประเภทของสี การเลือกใช้สี และงานสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ และนำผลการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีมาวิเคราะห์สถิติร้อยละ ไค-สแควร์ และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 คือ ขั้นการวาดภาพอย่างมีรูปแบบเป็นของตนเอง (Schematic Stage) ตามทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์
 2. การเปรียบเทียบการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีเกี่ยวกับลักษณะภาพคน ภาพสัตว์ และภาพอิสระ โดยจำแนกตามเพศ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพัฒนาการทางการเขียนภาพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1
 3. นักเรียนชายและหญิง เลือกใช้ประเภทของสีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1
 4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกใช้สีในการระบายต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สีที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงใช้มากคือ สีแดง ส่วนสีที่นักเรียนชายและหญิงเลือกใช้น้อยคือ สีเทา
 5. การแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ โดยจำแนกตามเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานสร้างสรรค์โดยการวาดภาพ ส่วนงานสร้างสรรค์ที่นักเรียนชายและนักเรียนหญิงทำคะแนนได้น้อยที่สุด คือ งานสร้างสรรค์เกี่ยวกับการเพิ่มและตัดทอนภาพ
- จรัสศักดิ์ ส่งแสงขจร (2531 : 60 - 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติในชั้นสาธิตการศึกษาพิเศษอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติที่มีระดับอายุเดียวกัน และเพศเดียวกันตามหลักการพัฒนาการทางศิลปะ เด็กของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ประชากรที่ใช้ศึกษาคือนักเรียนอนุบาลอายุ 4 - 6 ปี เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระหว่าง 55 - 110 เดซิเบล และเด็กที่มีสภาพทางการฟังปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอนุบาลศึกษาของสาธิตการศึกษาพิเศษ โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ สวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2530 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบทดสอบวาดภาพกูดอิน์พแฮร์ริส (Goodenough-Harris Drawing test) ได้นำผลงานการวาดภาพของนักเรียนมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญทางศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาหาค่าทางสถิติ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กปกติที่มีระดับอายุเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน
2. คะแนนภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กปกติในเพศเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน
3. ผลการวิเคราะห์ภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กปกติตามหลักการพัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ โดยทั่วไปไม่แตกต่างกัน แต่มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินบางคนแสดงลักษณะพิเศษในการวาดภาพคนที่แสดงถึงความมั่นใจในตนเอง และความมั่นคงทางอารมณ์ของเด็ก นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินบางคนแสดงรายละเอียดในการวาดภาพคนมากกว่าเด็กปกติ เช่น เข็มกลัดติดเสื้อ เข็มขัด กระดุม และเชือกผูกรองเท้า เป็นต้น

โกศล ภูพลอย (2532 : 91 - 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เขตการศึกษา 10 จำนวน 130 คน โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะของโลเวนเฟลด์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการวาดภาพ นักเรียนแสดงออกโดยเน้นความแตกต่างระหว่างเพศด้วยเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย และทรงผมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 99.23 แสดงออกทางกริยาการเคลื่อนไหวน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.08
2. ด้านการจัดพื้นที่ นักเรียนแสดงออกโดย ให้ความสำคัญสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในภาพได้ถูกต้องตามความเป็นจริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.46 แสดงออกทางลักษณะสามมิติบ้างที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.38
3. ด้านการใช้สี นักเรียนแสดงออกโดยใช้เส้นในการระบายสีซ้ำ ๆ ไปตามทิศทางเดียวกันมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.31 แสดงออกถึงความแตกต่างของสีที่ใกล้เคียงกันน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.77
4. ด้านการออกแบบ นักเรียนแสดงออกโดยเน้นการตกแต่งเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.08 แสดงออกถึงความแตกต่างระหว่างเพศน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.92

สกุลักษณ์ ธนเกษพิศาล (2534 : 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กภาพร้ออายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กภาพร้ออายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ ในด้านการวาดภาพคน การจัดพื้นที่ การใช้สี และการออกแบบตกแต่งรายละเอียด โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามหลักทฤษฎีขั้นพัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะศึกษาจำนวน 5 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า เด็กภาพร้ออายุ 7 - 9 ปี ในสถานสงเคราะห์สามารถแสดงออกทางศิลปะด้านการวาดภาพคน การจัดพื้นที่ และการออกแบบตกแต่งรายละเอียดเป็นไปตามพัฒนาการทางศิลปะที่อยู่ในขั้นการวาดภาพอย่างมีรูปแบบเป็นของตนเอง (Schematic Stage) ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ยกเว้นการใช้สีเท่านั้นที่พบว่า เด็กภาพร้ออายุ 7 - 9 ปี ส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงออกได้ตรงตามเกณฑ์ดังกล่าว

งานวิจัยต่างประเทศ

อนัสตาซี (สกุลักษณ์ ธนเกษพิศาล. 2534 : 51 ; อ้างอิงมาจาก Anastasi. 1958) ได้ศึกษาและรวบรวมภาพวาด และภาพระบายสีของเด็กอายุ 6 - 12 ปี จาก 31 ประเทศ พบว่า ภาพวาดของเด็กจะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของเด็ก ซึ่งสังเกตได้ทุกรูปที่เด็กเลือกวาด ภาพที่เด็กเลือกวาดมากนั้น เช่น ภาพคน สัตว์ ต้นไม้ เป็นต้น ถึงอย่างไรก็ตามลักษณะเด่นของภาพในแต่ละประเทศก็แตกต่างกันไป เช่น เด็กอเมริกันกับเด็กอินเดียแดง เด็กกรีซ และเด็กบราซิล พอใจที่จะวาดสิ่งต่าง ๆ ภายในบ้าน ส่วนเด็กจากเดนมาร์ค และญี่ปุ่นก็สนใจสิ่งต่าง ๆ ภายนอกบ้าน นอกจากนี้ในแต่ละประเทศยังนิยมวาดภาพสัตว์ต่าง ๆ แตกต่างกันไป เช่น ในออสเตรเลียวาดจิงโจ้ ในแอฟริกาวาดอูฐ และในอเมริกาใต้วาดสมเสร็จ นอกจากนี้ภาพที่เด็กวาดก็แสดงให้เห็นถึงอาชีพที่สำคัญของแต่ละชาติ เช่น วาดภาพปั้นต้นปาล์มเพื่อเก็บลูกหรือภาพการใช้เรือในการเดินทาง การขนส่ง ส่วนการวาดภาพจากจินตนาการนั้น เนื้อหาของภาพที่วาดยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละชาติ

ไฮโรวิทซ์ และคนอื่น ๆ (Horovitz and others. 1976 : 28) ได้ศึกษาภาพวาดของเด็กและกล่าวว่า เด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเขาในการวาดภาพจากการสังเกตภาพวาดของเด็กแบ่งภาพที่เด็กวาดออกได้เป็น 4 แบบ คือ

1. ภาพวาดตามความสนใจ เด็กจะวาดภาพตามความคิดริเริ่มของตนเอง
2. ภาพวาดอย่างอิสระ เด็กจะวาดภาพจากหัวเรื่องที่กำหนดให้ แต่เด็กจะเป็นคนคิดสิ่งที่จะวาดเอง
3. ภาพของจริง เด็กจะวาดภาพจากรูปที่กำหนดให้เป็นแบบอย่าง
4. ภาพวาดตามแบบที่กำหนดให้ เด็กจะวาดภาพโดยลอกเลียนภาพที่เป็นแบบอย่างทุกประการ

ภาพวาดทั้ง 4 แบบนี้ วาดตามความสนใจ และภาพวาดอย่างอิสระเป็นภาพวาดที่สามารถทำให้ความสนใจในการวาดภาพของเด็กได้

ฮาร์ด (Heard. 1988 : 22 - 231) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สไตล์การวาดภาพของเด็ก" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของลักษณะเฉพาะตัวในการวาดภาพของเด็กกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีอายุระหว่าง 6, 7 และ 8 ปี จากโรงเรียนแมนฮัตตัน จำนวน 102 คน โดยให้เด็กวาดภาพจากเรื่องราวที่นักเรียน และครูเขียนขึ้นแล้วนำภาพวาดของเด็กมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ แล้วคัดเลือกภาพเป้าหมายมา 15 คู่ เพื่อเปรียบเทียบความคล้ายคลึง และความแตกต่างกันโดยใช้ค่าสถิติ ANOVA ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กวาดภาพข้างใดข้างหนึ่งถึงเรื่องราวได้ไม่แตกต่างกับการวาดภาพผู้หญิงแก่ และภาพแนวอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ $F(2,10) = .71, p < .49$
2. ภาพที่เด็กวาดเรื่องเดียวกันพบว่า ไม่มี ความคล้ายคลึงกันมากไปกว่าภาพที่วาดจากเรื่องที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ $F(9,18) = 1.49, p < .22$

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า เด็กจะมีการแสดงออกทางศิลปะเป็นไปตามระดับขั้นพัฒนาการอายุ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า ความแตกต่างกันในเรื่องเพศ วัย ตลอดจนความบกพร่องบางอย่างล้วนมีผลทำให้ เด็กแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีแตกต่างกันด้วย

ในการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนโสตศึกษา นนทบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่มีอายุ 6 - 14 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลากจากโรงเรียนการศึกษาพิเศษ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ 1 โรงเรียน จาก 3 โรงเรียน ได้โรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 2 รายการ คือ
 - รายการที่ 1 กระดาษกำหนดหัวข้อคำสั่งให้วาดภาพระบายสี แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1.1 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน"

1.2 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ฉันรับประทานอาหารกับครอบครัว"

รายการที่ 2 แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี โดยใช้หลักเกณฑ์ตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) จำนวน 4 ชุด คือ

1. แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 6 - 7 ปี ทางด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ

2. แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 7 - 9 ปี ทางด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ

3. แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 9 - 12 ปี ทางด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ

4. แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 12 - 14 ปี ทางด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ

2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา

2.1 ก่อนการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องต่อไปนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1.1 ศึกษาขั้นพัฒนาการทางศิลปะตามเกณฑ์ของทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อเรื่อง และจะได้ทราบว่าควรระวังข้อใดในภาพที่เด็กวาด

2.1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวัสดุที่จะใช้ในการวาดภาพให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในระดับประถมศึกษา

2.1.3 ศึกษาช่วงเวลาความสนใจของเด็กที่จะทำงานได้เสร็จ

2.2 การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

2.2.1 กระจ่างกำหนดหัวข้อคำสั่งในการวาดภาพเรื่อง "ตัวฉัน"

หัวข้อเรื่องนี้จะทำให้นักเรียนแสดงออกได้ชัดเจน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นใด อีกทั้งจะทำให้ผู้วิจัยได้รู้ภาพที่สามารถนำมาประเมินพัฒนาการทางการวาดภาพคนตามเกณฑ์ของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld)

2.2.2 กระจ่างกำหนดหัวข้อคำสั่งในการวาดภาพเรื่อง "ฉันรับประทานอาหารกับครอบครัว" ซึ่งหัวข้อการวาดภาพนี้ทำให้ได้ภาพวาดที่สามารถนำมาประเมินพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสีตามทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ในหัวข้อ การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ เพราะในการวาดภาพเรื่องของนักเรียนและครอบครัวจะต้องมีคนต่าง ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวเมื่อมีสิ่งที่จะต้องเขียนมากกว่า 1 อย่าง นักเรียนก็ต้องเขียนภาพโดยมีการใช้พื้นที่ว่าง และในการวาดภาพคนก็ต้องมีการออกแบบเครื่องแต่งกายหรือสิ่งของในบ้าน ตลอดจนการให้สีภาพ เพื่อที่จะทำให้ภาพมีความสมบูรณ์

2.2.3 แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในการวาดภาพระบายสี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 สำหรับตรวจว่ากลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีลักษณะการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบอยู่ในขั้นพัฒนาการใด โดยผู้ประเมินจะพิจารณาว่าภาพวาดของเด็กคนนั้น ปรากฏลักษณะต่าง ๆ ตรงตามเกณฑ์ที่ระบุไว้หรือไม่ หากภาพวาดของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้คะแนน 1 คะแนน หากภาพวาดของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้คะแนน 0 คะแนน

ตอนที่ 2 สำหรับศึกษาลักษณะอื่น ๆ ของการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบที่ปรากฏนอกเหนือจากขั้นพัฒนาการอายุของเด็ก

2.2.4 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2.2.5 นำเครื่องมือไปปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะเสนอแนะ

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจ

3.1 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่มีอายุระหว่าง 6 - 14 ปี จำนวน 20 คน

3.2 ผู้วิจัยนำภาพวาดของนักเรียนมาตรวจโดยกรรมการ 3 ท่าน คือ ผู้วิจัย และผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะ 2 ท่าน โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีที่สร้างขึ้นตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งจะถือว่านักเรียนมีพัฒนาการอยู่ในขั้นใด จะต้องวาดภาพที่มีลักษณะรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ครบทุกข้อของแบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะ ในด้านการวาดภาพระบายสีที่ระบุไว้ในขั้นพัฒนาการนั้น

3.3 ผู้วิจัยนำผลการตรวจของกรรมการทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น .96, .94, .91 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ขอลงหนังสือจากคณะบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลาทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นครูช่วยสอนในวิชาศิลปะเป็นเวลา 1 สัปดาห์ พร้อมกับขอข้อมูลเกี่ยวกับวัน เดือน ปีเกิดของกลุ่มตัวอย่างจากครูประจำชั้นหรือสอบถามจากตัวเด็กเอง เพื่อนำมาใช้ประกอบการทาวิจัย

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 การวาดภาพครั้งที่ 1 ดำเนินการดังนี้

3.1.1 ครูเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดภาพระบายสี เช่น กระดาษ สีชนิดต่าง ๆ (เช่น สีเทียน สีไม้ สีชอล์ก) ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 ให้นักเรียนวาดภาพในหัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน" โดยครูแจกกระดาษกำหนดหัวข้อคำสั่งการวาดภาพเรื่อง "ตัวฉัน" พร้อมกับอ่านและอธิบายให้นักเรียนฟังว่า "ตัวฉัน" หมายถึงใคร เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ถูกต้อง เมื่อนักเรียนวาดภาพเสร็จแล้วให้นักเรียนเลือกสีที่เตรียมไว้ให้ระบายภาพให้สวยงามตามใจชอบ ให้นักเรียนลงมือทำงานใช้เวลาวาดภาพระบายสี 40 นาที ทาที่ละชั้น ตามวัน และเวลาเรียนตามปกติ

3.2 การวาดภาพระบายสีครั้งที่ 2 คำแนะนำเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 แต่เปลี่ยนคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพในหัวข้อเรื่อง "ฉันรับประทานอาหารกับครอบครัว" ใช้เวลาในการวาดภาพระบายสี 50 นาที โดยให้วาดภาพครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งที่ 1 เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับ วัน เดือน ปีเกิด ของกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาอายุ
2. ผู้วิจัยนำภาพวาดของนักเรียนมาตรวจ โดยใช้แบบประเมินขั้นพัฒนาการทาง

ศิลปะในการวาดภาพระบายสีที่สร้างตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ซึ่งนักเรียนที่จะถือว่ามีการพัฒนาการอยู่ในแต่ละขั้นจะต้องวาดภาพที่มีลักษณะรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ครบทุกข้อของแบบประเมินขั้นพัฒนาการทางศิลปะในการวาดภาพระบายสีที่ระบุไว้

วิธีการตรวจมีขั้นตอนดังนี้

1. แบ่งงานภาพวาดของนักเรียนที่มีอายุอยู่ในช่วงเดียวกันไว้ด้วยกันคือ ช่วงอายุ 6/0 ปี - 7/0 ปี, 7/1 ปี - 9/0 ปี, 9/1 ปี - 12/0 ปี, 12/1 ปี - 14/0 ปี แล้วพิจารณาตามที่นักเรียนวาดว่าเป็นไปตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ในช่วงอายุนั้น ๆ เพียงใด

2. ถ้าพบว่าลักษณะการวาดภาพของนักเรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ในช่วงอายุนั้น ๆ ก็ตรวจสอบว่า ควรอยู่ในขั้นที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าขั้นที่วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ กำหนด และถ้ายังไม่ไปตามเกณฑ์ของขั้นดังกล่าวก็ตรวจดูในขั้นที่ต่ำกว่าหรือสูงกว่านี้ถัดไป จนกว่าจะสามารถตัดสินภาพได้ว่าอยู่ในพัฒนาการขั้นใด

และตรวจดูว่ามีระดับความสามารถตรงตามเกณฑ์ในหัวข้อ การวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ อยู่ในระดับใด

3. เมื่อตัดสินภาพได้แล้วว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีลักษณะการวาดภาพระบายสีอยู่ในขั้นพัฒนาการใดแล้ว ก็ศึกษาลักษณะอื่นของการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ที่ปรากฏนอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้สำหรับขั้นพัฒนาการนั้น

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสี ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในแต่ละกลุ่มอายุแต่ละขั้นพัฒนาการตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowendfeld) โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ลักษณะการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกลุ่มอายุ และขั้นพัฒนาการนั้น โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่มอายุตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกลุ่มอายุและขั้นพัฒนาการนั้น

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา ในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบของนักเรียนแต่ละกลุ่ม อายุตามหลักเกณฑ์ทฤษฎีพัฒนาการทางศิลปะเด็กของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

ตาราง 1 ร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ

โดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ
 ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 2 ขึ้นเขียนภาพให้มีความหมายของเด็กนักเรียนที่มีความ
 บกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี (นักเรียนอายุ 6 ปี จำนวน 8 คน นักเรียน
 อายุ 7 ปี จำนวน 3 คน)

ด้าน	ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในขั้นที่ 2	จำนวน N = 10	ร้อยละ
การวาดภาพคน	1. ใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ของศีรษะ	9	90
	2. ใช้เส้นแสดงแขน ขา	10	100
	3. ใช้สัญลักษณ์แสดงรายละเอียดของใบหน้า	10	100
การใช้สี	4. ใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง	7	70
การใช้พื้นที่ว่าง	5. ใช้พื้นที่ว่างยังไม่ถูกต้อง	10	100
การออกแบบ	6. ไม่มีการออกแบบ	5	50

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสี
 ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะตาม
 หลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สอง คือมีการใช้วงกลม
 เป็นสัญลักษณ์ของศีรษะร้อยละ 90 มีการใช้เส้นแสดงแขนขาและใช้สัญลักษณ์แสดงรายละเอียด
 ของใบหน้า ร้อยละ 100

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 70 มีการพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สอง คือใช้สี
 ไม่ตรงตามความเป็นจริง

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนร้อยละ 100 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สอง คือใช้พื้นที่ว่างยังไม่ถูกต้อง

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 50 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สอง คือยังมีการออกแบบเขียนรายละเอียดตกแต่งทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตาราง 2 ร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ

โดยการวาดภาพระบายสี ในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 3 นั้นเขียนรูปได้คล้ายของจริงของเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี (นักเรียนอายุ 7 ปี จำนวน 8 คน นักเรียนอายุ 8 ปี จำนวน 16 คน นักเรียนอายุ 9 ปี จำนวน 2 คน)

ด้าน	ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในขั้นที่ 3	จำนวน N = 29	ร้อยละ
การวาดภาพคน	1. ใช้เส้นและรูปทรงเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเครื่องแต่งกาย	29	100
	2. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเครื่องแต่งกายเมื่อแยกออกจากกันแล้วจะไม่มี ความหมาย	25	86.2
	3. วาดมือ แขน ขา ผิดจากความเป็นจริง	25	86.2
การใช้สี	4. ใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง	18	62.1
การใช้พื้นที่ว่าง	5. วาดภาพโดยใช้เส้นฐาน	29	100
	6. วาดภาพมีลักษณะตั้งได้จากกับเส้นฐาน	29	100
การออกแบบ	7. ไม่มีการออกแบบ	19	65

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะตามหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สาม คือมีการใช้เส้นและรูปทรงทางเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 100 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเครื่องแต่งกายเมื่อแยกออกจากกันแล้วไม่มีความหมายคิดเป็นร้อยละ 86.2 วาดมือ แขน ขา ผิดจากความเป็นจริง คิดเป็นร้อยละ 86.2

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 62.1 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สาม คือ ใช้สีได้ตรงตามความเป็นจริง

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สาม คือวาดภาพโดยใช้เส้นฐาน ร้อยละ 100 วาดภาพในลักษณะตั้งได้จากร้อยละ 100

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 65.5 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สาม คือยังไม่มี การออกแบบเขียนรายละเอียดทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตาราง 3 ร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ

โดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 4 ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี (นักเรียนอายุ 9 ปี จำนวน 14 คน นักเรียนอายุ 10 ปี จำนวน 36 คน นักเรียนอายุ 11 ปี จำนวน 11 คน นักเรียนอายุ 12 ปี จำนวน 3 คน)

ด้าน	ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในขั้นที่ 4	จำนวน N = 64	ร้อยละ
การวาดภาพคน	1. ใช้เส้นเพิ่มเติมได้ใกล้เคียงความเป็นจริง	55	85.9
	2. เน้นความแตกต่างทางเพศโดยใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย แบบผม	64	100

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้าน	ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในชั้นที่ 4	จำนวน N = 64	ร้อยละ
การใช้สี	3. ทำทางการเคลื่อนไหวแข็งกระด้างผิดธรรมชาติ	62	96.9
	4. ใช้สีได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง	59	92.2
การใช้พื้นที่ว่าง	5. วาดภาพในลักษณะมองจากบนลงสู่พื้น	62	96.9
	6. ความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดยังไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง	62	96.9
	7. แสดงขนาดของสิ่งที่วาดได้เหมาะสมกับพื้นที่	64	100
การออกแบบ	8. ไม่มีการออกแบบ	62	96.9

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะตามหลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สี่ คือมีการใช้เส้นเพิ่มเติมได้ใกล้เคียงความเป็นจริงคิดเป็นร้อยละ 85.9 เน้นความแตกต่างระหว่างเพศ โดยใช้เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายแบบผมคิดเป็นร้อยละ 100 ทำทางการเคลื่อนไหวแข็งกระด้างผิดธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 96.9

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 92.2 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สี่ คือมีการใช้สีได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สี่ คือวาดภาพในลักษณะมองจากบนลงสู่พื้น ร้อยละ 96.9 ความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดยังไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ร้อยละ 96.9 แสดงขนาดของสิ่งที่วาดได้เหมาะสมกับพื้นที่ ร้อยละ 100

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 96.9 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่สี่ คือ มีการออกแบบเขียนรายละเอียด ของทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตาราง 4 ร้อยละของนักเรียนจำแนกตามความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ

โดยการวาดภาพระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 5 ขึ้นของการใช้เหตุผลของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี (นักเรียนอายุ 12 ปี จำนวน 14 คน นักเรียนอายุ 13 ปี จำนวน 13 คน นักเรียนอายุ 14 จำนวน 10 คน)

ด้าน	ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในขั้นที่ 5	จำนวน N = 37	ร้อยละ
การวาดภาพคน	1. ใช้เส้นและรูปร่างตามความเป็นจริง	37	100
	2. มีสัดส่วนของร่างกายเหมือนจริง	33	89.2
	3. มีข้อต่อระหว่างส่วนประกอบของร่างกาย	33	89.2
	4. มีท่าทางการเคลื่อนไหวตามความจริง	33	89.2
	5. มีรอยยับ ย่น ของเสื้อตามอาการเคลื่อนไหว	32	86.5
การใช้สี	6. ใช้สีตรงตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ	34	91.9
การใช้พื้นที่ว่าง	7. จัดความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดในภาพได้	33	89.2
	8. ใช้พื้นที่ว่างในลักษณะที่เป็นสามมิติโดยลดขนาดของสิ่งที่วาดตามระยะใกล้ไกล	27	72.2
	9. ใช้เส้นฐานเป็นสื่อในการวางระยะ	33	89.2
การออกแบบ	10. มีการออกแบบหรือตกแต่งส่วนต่าง ๆ ที่วาดด้านความสวยงาม	36	97.3

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสี ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะตาม หลักเกณฑ์ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่ห้า คือใช้เส้นเขียน รูปร่างตามความเป็นจริง ร้อยละ 100 มีสัดส่วนของร่างกายเหมือนจริงร้อยละ 89.2 มีข้อต่อระหว่างส่วนประกอบของร่างกาย ร้อยละ 89.2 มีท่าทางการเคลื่อนไหวตาม ความจริงร้อยละ 89.2 มีรอยยับ ย่น ของเสื้อผ้าตามอาการเคลื่อนไหว ร้อยละ 86.5

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 91.9 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่ห้า คือใช้สี ตรงตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนมีการพัฒนาการทางด้านศิลปะอยู่ในขั้นที่ห้า คือจัดความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดในภาพได้ ร้อยละ 89.2 ใช้พื้นที่ว่างในลักษณะเป็นสามมิติโดยลดขนาด ของสิ่งที่วาดตามระยะใกล้ไกล ร้อยละ 72.2 ใช้เส้นฐานเป็นสื่อในการวางระยะ ร้อยละ 89.2

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 97.3 มีการออกแบบหรือตกแต่งส่วนต่าง ๆ ที่วาดด้านความสวยงามของทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพ ระบายสีในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบที่นอกเหนือเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มอายุและขั้นพัฒนาการนั้น

ตาราง 5 ร้อยละของนักเรียนที่วาดภาพระบายสีมีลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของชั้นพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สองที่ปรากฏอยู่ในภาพวาดของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในกลุ่มอายุ 6/1 - 7/0 ปี

ชั้นพัฒนาการทางการวาดภาพ	ลักษณะที่ปรากฏ	จำนวน N = 10	ร้อยละ
ชั้นที่สาม	<u>การวาดรูปคน</u> ใช้เส้นและรูปทรงทางเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ของร่างกายและเสื้อผ้า	1	10
ชั้นที่สาม	<u>การใช้สี</u> ใช้สีได้ตรงกับความเป็นจริง	3	30
ชั้นที่สี่	<u>การออกแบบ</u> มีการออกแบบตกแต่งเขียนรายละเอียด	5	50

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นพัฒนาการชั้นที่สอง ดังนี้

การวาดรูปคน นักเรียนร้อยละ 10 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะบางลักษณะข้ามขึ้นไปอยู่ในชั้นที่สาม คือมีการใช้เส้นและรูปทรงทางเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์ของร่างกายและเสื้อผ้า

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 30 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามขึ้นไปอยู่ในชั้นที่สาม คือใช้สีได้ตรงตามความเป็นจริง

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 50 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามขึ้นไปอยู่ในชั้นที่สี่ คือมีการออกแบบเขียนรายละเอียดของทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตาราง 6 ร้อยละของนักเรียนที่วาดภาพระบายสีมีลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของชั้นพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สาม ที่ปรากฏอยู่ในภาพวาดของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในกลุ่มอายุ 7/1 - 9/0 ปี

ชั้นพัฒนาการทางการวาดภาพ	ลักษณะที่ปรากฏ	จำนวน N = 29	ร้อยละ
ขั้นที่สี่	<u>การวาดภาพคน</u> ใช้สัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้าได้ใกล้เคียงความเป็นจริง	4	13.8
ขั้นที่สอง	<u>การใช้สี</u> ใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง	11	37.9
ขั้นที่สี่	<u>การออกแบบ</u> มีการออกแบบเขียนรายละเอียด	10	34.5

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นพัฒนาการขั้นที่สาม ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนร้อยละ 13.8 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะบางลักษณะข้ามขึ้นไปอยู่ในขั้นที่สี่ คือใช้สัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้าได้ใกล้เคียงความเป็นจริง

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 37.9 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามลงมาอยู่ในขั้นที่สอง คือมีการใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 34.5 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามขึ้นไปอยู่ในขั้นที่สี่ คือมีการออกแบบตกแต่งเขียนรายละเอียดของทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

ตาราง 7 ร้อยละของนักเรียนที่วาดภาพระบายสีมีลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดของ
 ชั้นพัฒนาการทางการ วาดภาพระบายสีขั้นที่สี่ ที่ปรากฏอยู่ในภาพวาดของนักเรียนที่มี
 ความบกพร่องทางการได้ยินในกลุ่มอายุ 9/1 - 12/0 ปี

ชั้นพัฒนาการ ทางการวาดภาพ	ลักษณะที่ปรากฏ	จำนวน N = 64	ร้อยละ
ขั้นที่สาม	<u>การวาดภาพคน</u> ใช้เส้นเขียนแทนร่างกายและเสื้อผ้าไม่ ใกล้เคียงความเป็นจริง	9	14.1
ขั้นที่ห้า	ท่าทางการเคลื่อนไหวเป็นไปตาม ความเป็นจริง	2	3.1
ขั้นที่สอง	<u>การใช้สี</u> ใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง	5	7.8
ขั้นที่ห้า	<u>การใช้พื้นที่ว่าง</u> จัดความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดในภาพได้	2	3.1

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสี
 ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะที่
 นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในชั้นพัฒนาการขั้นที่สี่ ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางศิลปะบางลักษณะข้ามลงมาอยู่ในขั้นที่สาม
 คือมีลักษณะการใช้เส้นสัญลักษณ์เขียนแทนร่างกายและเสื้อผ้าไม่ใกล้เคียงความเป็นจริง ร้อยละ
 14.1 และมีพัฒนาการทางศิลปะบางลักษณะข้ามขึ้นไปอยู่ในขั้นที่ห้า คือมีลักษณะท่าทางการ
 เคลื่อนไหวเป็นไปตามความเป็นจริง ร้อยละ 3.1

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 7.8 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามลงมาอยู่ในขั้นที่สอง คือใช้สีได้ไม่ตรงตามความเป็นจริง

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนร้อยละ 3.1 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามขึ้นไปอยู่ในขั้นที่ห้า คือจัดความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดในภาพได้

ตาราง 8 ร้อยละของนักเรียนที่วาดภาพพระบายสีมีลักษณะที่นอกเหนือเกณฑ์ของขั้นพัฒนาการทาง การวาดภาพพระบายสีขั้นที่ห้าที่ปรากฏอยู่ในภาพวาดของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในกลุ่มอายุ 12/1 ปี - 14/0 ปี

ขั้นพัฒนาการ ทางการวาดภาพ	ลักษณะที่ปรากฏ	จำนวน N = 37	ร้อยละ
ขั้นที่สี่	<u>การวาดภาพคน</u> เขียนสัดส่วนของร่างกายได้ใกล้เคียงความเป็นจริง	4	10.8
	ทำทางการเคลื่อนไหวแข็งแกร่งผิดธรรมชาติ	4	10.8
ขั้นที่สอง	<u>การใช้สี</u> ใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง	3	8.1
ขั้นที่สี่	<u>การใช้พื้นที่ว่าง</u> ความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดยังไม่ถูกต้อง	4	10.8
	วาดภาพในลักษณะมองจากบนลงสู่พื้น	10	27.8
ขั้นที่สาม	<u>การออกแบบ</u> ไม่มีการออกแบบ	1	2.7

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านศิลปะที่นอกเหนือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ห้า ดังนี้

การวาดภาพคน นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะบางลักษณะข้ามลงไปอยู่ในขั้นที่สี่ คือเขียนสัดส่วนร่างกายได้ใกล้เคียงความเป็นจริง ร้อยละ 10.8 ทำทางการเคลื่อนไหว แข็งกระด้างผิดปกติ ร้อยละ 10.8

การใช้สี นักเรียนร้อยละ 8.1 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามลงไปอยู่ในขั้นที่สอง คือใช้สีไม่ตรงตามความเป็นจริง

การใช้พื้นที่ว่าง นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านศิลปะบางลักษณะข้ามลงไปอยู่ในขั้นที่สี่ คือความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดยังไม่ถูกต้อง ร้อยละ 10.8 วาดภาพในลักษณะมองจากบนลงสู่พื้น ร้อยละ 27.8

การออกแบบ นักเรียนร้อยละ 2.7 มีพัฒนาการทางด้านศิลปะข้ามลงไปอยู่ในขั้นที่สาม คือไม่มีการออกแบบเขียนรายละเอียดของทรงผม เครื่องประดับ เสื้อผ้า และเครื่องใช้

การวิจัยเรื่อง ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสี ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา สรุปผลที่ได้ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา ในด้านการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบ

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียน ใสตศึกษานนทบุรี สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 140 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กระดาษกำหนดหัวข้อคำสั่งให้วาดภาพระบายสี แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ

ดังนี้

2.1.1 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน"

2.1.2 คำสั่งให้วาดภาพระบายสีในหัวข้อเรื่อง "ฉันรับประทานอาหาร กับครอบครัว"

2.2 แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในการวาดภาพระบายสีตามหลักเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือ คือกระดาษกำหนดหัวข้อคำสั่งในการวาดภาพระบายสี หัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน" และ "ฉันรับประทานอาหารที่ครอบครัว" ให้กลุ่มตัวอย่างวาดภาพตามหัวข้อเรื่อง ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำภาพตรวจโดยใช้แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีที่สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะการวาดภาพคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่ละกลุ่มอายุ ตามเกณฑ์ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) นำมาหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ลักษณะของการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบที่นอกเหนือจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับชั้นพัฒนาการนั้น นำมาหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะ โดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา ปรากฏว่า

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่ละกลุ่มอายุ โดยส่วนใหญ่ผู้พัฒนาการในการวาดภาพระบายสีเป็นไปตามเกณฑ์ที่วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld)

เคยศึกษาค้นพบ และสรุปไว้ คือ

1.1 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ที่มีอายุ 6/1 - 7/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสีอยู่ในขั้นที่สองหรือขั้นเริ่มเขียนภาพให้มีความหมาย

1.2 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 7/1 - 9/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสีอยู่ในขั้นที่สามหรือขั้นเขียนรูปได้คล้ายของจริง

1.3 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 9/1 - 12/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสีอยู่ในขั้นที่สี่ หรือขั้นเริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง

1.4 นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 12/1 - 14/0 ปี มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสีอยู่ในขั้นที่ห้า หรือขั้นการใช้เหตุผล

2. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินบางคนมีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสี บางลักษณะข้ามขั้นไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่สูงขึ้นและบางลักษณะข้ามลงไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่องความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับประถมศึกษา

1. ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่ละกลุ่มอายุ โดยส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพระบายสี เป็นไปตามเกณฑ์ของ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957 : 185 - 320) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2504 : 67) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทย โดยใช้เด็กนักเรียนที่มีอายุ 5 - 11 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างทดสอบเด็กในด้านการวาดภาพและการปั้น มีพัฒนาการอยู่ในขั้นต่าง ๆ ตามเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ภูพลอย (2530 : 60) ที่ศึกษาขั้นพัฒนาการทางด้านการวาดภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และพบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มอายุ โดยส่วนใหญ่มีขั้นพัฒนาการทางด้านการวาดภาพเป็นไปตามเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ทำให้เห็นว่า การแสดงออกทางด้านการวาดภาพของเด็กไทยไม่ว่าจะเป็นเด็กปกติหรือเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกับเด็กตะวันตกในระดับอายุเดียวกัน มีขั้นพัฒนาการในการวาดภาพระบายสีใกล้เคียงกัน ดังที่ ประภัสร์ นิยมธรรม (2522 : 48) กล่าวว่า ศิลปะของเด็กทุก ๆ แห่งจะดูเหมือนกันไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือเมื่อไร เพราะเป็นศิลปะที่เกิดจากจุดเริ่มต้นอย่างเดียวกัน เช่น รูปทรงต่าง ๆ ที่เด็กใช้ในปัจจุบันก็ยังเหมือนกับรูปทรงในศิลปะของมนุษย์ถ้า ยกเว้นแต่เมื่อเขาโตขึ้น ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเท่านั้นที่ทำให้ผลงานของเด็กแตกต่างกัน

2. การที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพ ซึ่งจัดอยู่ในขั้นที่สอง หรือสาม หรือสี่ หรือห้า มีพัฒนาการทางด้านการวาดภาพบางลักษณะข้ามขั้นไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่สูงขึ้น หรือมีบางลักษณะข้ามลงไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่ต่ำกว่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า

อาจเป็นเพราะความสามารถและความสนใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเหล่านั้น มีมากกว่าหรือน้อยกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินคนอื่น ซึ่งผู้ใกล้ชิดกับเด็กต้องยอมรับความจริงว่าเด็กแต่ละคนย่อมมีลักษณะแตกต่างกันทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา (ทวี ทิมขำ. 2523 : 196) ความสามารถทางการวาดภาพระบายสีของเด็กแต่ละคนจึงแตกต่างกัน วิรุณ ตั้งเจริญ (2526 : 45) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงออกทางการวาดภาพระบายสีเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัว ในการรับรู้หรือมีความรู้สึกตอบรับต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป นอกจากนั้นการแสดงออกทางศิลปะของเด็กยังขึ้นอยู่กับพื้นฐานการเรียนรู้ หรือเป็นตัวกระตุ้นความรู้สึกนึกคิด ซึ่งแต่ละคนย่อมมีพื้นฐานไม่เท่ากัน ผลงานที่แสดงออกมาจึงมีความแตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีความสามารถทางด้านศิลปะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจะได้ตระหนักและเปิดโอกาสให้เด็กเหล่านี้ได้แสดงออกอย่างเสรี ตามความถนัด และความสนใจของเด็ก เพราะเด็กเหล่านี้มักต้องการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ หรือความคับข้องใจต่าง ๆ ของเขา ออกทางผลงานทางศิลปะ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ จะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสะท้อนให้ครู ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กได้ทราบถึงความรู้สึก ความต้องการหรือความถนัดที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวเด็ก และความสนใจของเขาที่ไม่สามารถแสดงออกทางภาษาอย่างเด็กปกติทั่วไปได้ อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การช่วยเหลือเด็กเหล่านี้เป็นรายบุคคลไป นอกจากเด็กจะได้เรียนรู้ ประสบการณ์โดยตรงจากการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะแล้ว เด็กยังได้รับความสำราญใจของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เป็นการนำไปสู่การบำบัดรักษา ความบกพร่องต่าง ๆ และความคับข้องใจของเด็ก อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการแสดงทางศิลปะประเภทอื่น ๆ ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เช่น การปั้น การประดิษฐ์
2. ควรจะได้มีการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินเป็นรายบุคคล โดยการติดตามผลการวาดภาพระบายสี เพื่อให้ความช่วยเหลือในรายที่มีปัญหาหรือส่งเสริมในรายที่มีความสามารถพิเศษต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติศักดิ์ อุบล. ความฉันททั่วไปของนักเรียนที่พิการทางกาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- เกษม ศิริสัมพันธ์. "บทนำ," การแสดงศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2525.
- โกศล ภูพลอย. การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประม
ศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 10. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- จิรศักดิ์ ส่งแสงจร. การเปรียบเทียบภาพวาดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
และเด็กปกติในชั้นประถมศึกษาพิเศษ อนุบาลละอออุทิศ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
สวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
อัดสำเนา.
- ฉวีวรรณ กิณางษ์. การศึกษาเด็ก. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2526.
- ชม ภูมิภาค. ชุดการศึกษาเพื่อคุณธรรม. สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. 2525.
- ทวี ทิมขำ. พัฒนาการของการประถมศึกษาในประเทศไทย. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2523.
- "ทิศทางในการพัฒนาเด็ก (ตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก)," ในรายงานการประชุม
สมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก. หน้า 31 - 32. อมรินทร์พรินติ้ง
กรุ๊ป จำกัด, 2533.
- นัยนา คณาภิรักษ์. การศึกษาการแสดงออกทางศิลปะโดยการเขียนภาพระบายสีของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิ์บุตร. ศิลปะศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ตีรณสาร, 2525.

- นิรันดร์ สันติตระกูล. เอกสารการศึกษาคนหูหนวก-หูตึง อันดับ 1. ม.ป.ท., 2527.
- บุญทัน ไกรเพชร. การทดลองปรับปรุงกิจกรรมก้าวร้าวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินโดยใช้แรงเสริมทางสังคม. ปรินทิพานท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ประภัสร์ นิยมธรรม. ศิลปะเด็กเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2523.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. "ศิลปะกับชีวิตประจำวันของเด็ก," สื่อบัณฑิตการศึกษาศิลปะเด็กแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1. วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาเขตเพาะช่าง 37 - 38 ; 17 - 31 ตุลาคม 2523.
- ผดุง อารยะวิญญู. การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2533.
- ภัทรา สุขนทรทรัพย์. พัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินทิพานท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2505. อัดสำเนา.
- เลิศ อานันตะ. ศิลปะในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กราฟิควอร์ค, 2523.
- _____. "จิตวิทยากับพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก," ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. หน้า 134 - 146. สมพงษ์ ทิมแจ่มใส, บรรณาธิการ, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. "การสอนศิลปะศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่," นิตยสารการภาพเขียนเด็กไทยทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : สถาบันวัฒนธรรมเยอรมัน, 2520.
- _____. "ศิลปะเด็กสภาพปัจจุบันและอนาคต," สรุปรายงานการสัมมนาวิชาการเรื่องศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต. หน้า 40 - 45. สมพงษ์ ทิมแจ่มใส, บรรณาธิการ, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- _____. "ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ," ศิลปะเด็ก : ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ. หน้า 111 - 114. สมพงษ์ ทิมแจ่มใส, บรรณาธิการ, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.

- วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์. "กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย : ศิลปศึกษา," หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2522 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. สุมิตร คุณากร, บรรณาธิการ,
 กรุงเทพฯ : สารมวลชนการพิมพ์, 2520.
- _____. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- _____. "สุนทรียศาสตร์ศึกษาคู่มือและปรัชญา," เอกสารอบรมสัมมนาอาจารย์ผู้สอน
ศิลปศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์
 กรมฝึกหัดครู, 2524.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. วิวัฒนาการศิลปศึกษาและสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน. รายงาน
 การวิจัย กรุงเทพฯ : ฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
 2526.
- _____. ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิมลอาร์ต, 2526.
- วิโรจน์ ชาทอง. เทคนิคและวิธีสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517.
- ศูนย์พัฒนาศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย. การศึกษาสถานภาพของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยินในประเทศไทยที่อยู่ในสถาบันต่าง ๆ ระหว่างปี 2526 - 2527.
 กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2527.
- ศรียา นิยมธรรม. พัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- _____. ความบกพร่องทางการได้ยินผลกระทบทางจิตวิทยา การศึกษาและสังคม.
 กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- สุลักษณ์ ธนเกษพิศาล. การวิเคราะห์ภาพวาดระบายสีของเด็กภาพร่าง อายุ 7 - 9 ปี
ในสถานสงเคราะห์ สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์
 ศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัสสาเนา.
- สุมิตร คุณากร. หลักสูตรประถมศึกษา 2521 : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
 สารมวลชน จำกัด, 2530.
- สุรพงษ์ อาพันธ์วงศ์. "เด็กกับภาพเขียน," สัจนิรันดร์ การแสดงศิลปะเด็ก
แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2525.

- สุลักษณ์ เทียนสุวรรณ. "ศิลปะกับการศึกษาเด็กพิเศษ : เด็กฉลาด," ครูศิลป์ 3.
หน้า 54 - 63. สมาน สรรพศรี, บรรณาธิการ, กรุงเทพฯ : นวนก,
2531.
- อารี รังสินันท์. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ชนะการพิมพ์, 2527.
- อารี สุทธิพันธุ์. "การวาดเขียน," วารสารสาธิตศึกษาศาสตร์. ตุลาคม - ธันวาคม
2528.
- อนูมาน ราชธน, พระยา. ศิลปะสงเคราะห์. พจนานุกรม ศัพท์ศิลปะของชาวตะวันตก
บรรณาการ, 2515.
- Arnheim, R. "Perceiving, Think, Forming," Art Education. 9 - 11 ;
1983.
- Blair F. "A Study of the Visual Memory of Deaf and Hearing
Children," American Annals of the Deaf. 1957.
- Boyston, Elise Reid. Creative Expression with Crayon. Worcester
Mass : David Press, 1954.
- De Francesco. Halo 2. Art Education : It's Means and Ends.
New York : Harpar, 1958.
- Heard, Dorothy. "Children's Drawing Styles," Studies in
Art Education. 222 - 231 ; 1988.
- Herris, Dale B. Children's Drawing as Messures of Intellectual
Maturity. New York : Hercourt Brace Jovsnovich, 1963.
- Horovitz, Betty, Hilda Lark and Mark Luca. Understanding Children's
for Better Teaching. Columbus, Ohio : Charles E Merrill Book
1976.
- Jefferson, Blanche. Teaching Art to Children. Boston : Allyn and
Bacon, 1959.
- Lowenfeld, Viktor. Creative and Mental Growth. New York :
The Macmillan Company, 1957.
- _____. Creative and Mental Growth. 7th ed. New York :
The Macmillan Company, 1982.
- Lowanfeld, Viktor and Brittain W. Lambert. Creative and Mental
Growth. 7th ed. New York : Macmillan Publishing Co., Inc.
1982.
- Monro, Thomas. Art Education, It's Philosophy and Psychology.
New York : Liberal Arts Press, 1956.

- Pan, Yuan-Shin. "The Effect of Arts and Crafts Education on Hearing Impaired Children," Art Education. 15 - 17 ; November, 1984.
- Read, Herbert. Education Through Art. London : Faber and Faber, 1958.
- Rudoulph, Nancy. "Drawing : A Universal Language," Art Experiences for Young Children. New York : The Macmillan Company, 1973.
- Silver, R.A. "Children with Communication Disorder : Cognitive and Artistic Development," American Journal of Art Therapy. 29 - 47 ; 1975.
- Wood, N.E. "Directed Art, Visual Perception and Learning Disabilities," Academic Therapy. 455 - 462 ; 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ

รายนามผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ

1. อาจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์มธุรา จึงอยู่สุข สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์บงกชพันธ์ ทองงาม โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. อาจารย์ ดร.พัชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ภาควิชาการเขียนพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
5. อาจารย์จวน วงษ์ปิ่น โรงเรียนโสตศึกษาอนุชาติ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข

กระดาษกำหนดหัวข้อคำสั่งให้นักเรียนวาดภาพพระบายสี
แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพพระบายสี
คำอธิบายลักษณะพัฒนาการในด้านการวาดภาพพระบายสี

คำสั่ง

ให้นักเรียนวาดภาพในหัวข้อเรื่อง "ตัวฉัน" ลงในกระดาษที่ครูแจกให้
พร้อมระบายสีภาพให้สวยงาม ภายในเวลา 40 นาที

คำสั่ง

ให้นักเรียนวาดภาพใบหน้าที่ชื่อเรื่อง "ฉันรับประทานอาหารกับครอบครัว" ลงใน
กระดาษที่ครูแจกให้ พร้อมระบายสีภาพให้สวยงาม ภายในเวลา 50 นาที

แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สอง ของเด็กอายุ 6 ถึง 7 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 6 ถึง 7 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ที่ได้เสนอมาดำเนินการประกอบแบบประเมินในการตรวจภาพวาดระบายสีของเด็ก โดยพิจารณาตามเกณฑ์คือ หากภาพวาดระบายสีของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ ก็จะได้ 1 คะแนน หากภาพวาดระบายสีของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้ 0 คะแนน นอกจากนี้หากภาพวาดของเด็กปรากฏลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์ที่ระบุไว้ ขอความกรุณาบรรยายละเอียดอื่น ๆ ที่ปรากฏด้วย

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 6 ถึง 7 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<p><u>การวาดภาพคน</u></p> <ol style="list-style-type: none"> ใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์ของศีรษะ ใช้เส้นตรง เส้นเฉียง เส้นโค้ง แสดง แขน ขา ใช้สัญลักษณ์แสดงรายละเอียดของใบหน้า เช่น ตา จมูก ปาก คิ้ว หู ฯลฯ โดยใช้ จุด วงกลม เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเฉียง เป็นต้น 			
<p><u>การใช้สี</u></p> <p>ใช้สีในการระบายสีภาพที่วาด เช่น สีชมพู สีเขียว สีฟ้า สีดำ</p> <p>ไม่ตรงตามความเป็นจริง</p>			
<p><u>การใช้พื้นที่ว่าง</u></p> <p>ใช้พื้นที่ว่าง ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ที่กำหนด</p>			

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 6 ถึง 7 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<u>การออกแบบ</u> ไม่มีการออกแบบเขียนรายละเอียด เช่น ออกแบบตกแต่ง ทรงผม เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องใช้ เป็นต้น <u>ลักษณะอื่น ๆ ที่ปรากฏ</u> การวาดภาพคน 1. _____ 2. _____ การใช้สี 1. _____ 2. _____ การใช้พื้นที่ว่าง 1. _____ 2. _____ การออกแบบ 1. _____ 2. _____			

แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สาม ของเด็กอายุ 7 ถึง 9 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็ก อายุ 7 ถึง 9 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ที่ได้เสนอมาก่อน เพื่อให้ครอบคลุม แบบประเมินในการตรวจภาพวาดระบายสีของเด็ก โดยพิจารณาตามเกณฑ์คือ หากภาพวาด ระบายสีของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ ก็จะได้ 1 คะแนน หากภาพวาดระบายสี ของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้ 0 คะแนน นอกจากนี้ถ้าหากภาพวาด ของเด็กปรากฏลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์ที่ระบุไว้ ขอความกรุณาบรรยายละเอียด อื่น ๆ ที่ปรากฏด้วย

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 7 ถึง 9 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<p><u>การวาดภาพคน</u></p> <p>1. ใช้เส้นและรูปทางเรขาคณิตเป็นสัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้า เช่น รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นเฉียง</p> <p>2. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้า เมื่อแยกออกจากกันแล้วจะไม่มี ความหมาย</p> <p>3. วาดมือ แขน ขา และเท้ามีขนาดผิดจากความ เป็นจริง</p> <p><u>การใช้สี</u></p> <p>ใช้สีตรงตามความเป็นจริง</p>			

แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สี่ ของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็ก อายุ 9 ถึง 12 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ที่ได้เสนอมาดำเนินการใช้ ประกอบแบบประเมินในการตรวจภาพวาดระบายสีของเด็ก โดยพิจารณาตามเกณฑ์คือ หากภาพวาดระบายสีของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ ก็จะได้ 1 คะแนน หากภาพวาดระบายสีของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้ 0 คะแนน นอกจากนี้ถ้าหากภาพวาดของเด็กปรากฏลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์ที่ระบุไว้ ขอความกรุณาบรรยายละเอียดอื่น ๆ ที่ปรากฏด้วย

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<u>การวาดภาพแทน</u> 1. ใช้เส้นและรูปทรงทางเรขาคณิตเขียนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้าได้ใกล้เคียงความเป็นจริง 2. เน้นความแตกต่างระหว่างเพศ โดยเฉพาะเสื้อผ้า ทรงผม และเครื่องประดับ 3. ท่าทางหรือการเคลื่อนไหวของร่างกายแข็งกระด้าง ผิดธรรมชาติ <u>การใช้สี</u> ใช้สีตรงตามความเป็นจริง			

แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สี่ ของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็ก อายุ 9 ถึง 12 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ที่ได้เสนอมาดำเนินการใช้ ประกอบแบบประเมินในการตรวจภาพวาดระบายสีของเด็ก โดยพิจารณาตามเกณฑ์คือ หากภาพวาดระบายสีของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ ก็จะได้ 1 คะแนน หากภาพวาดระบายสีของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้ 0 คะแนน นอกจากนี้ถ้าหากภาพวาดของเด็กปรากฏลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์ที่ระบุไว้ ขอความกรุณาบรรยายละเอียดอื่น ๆ ที่ปรากฏด้วย

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<u>การวาดภาพถนน</u> 1. ใช้เส้นและรูปทรงทางเรขาคณิตเขียนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและเสื้อผ้าได้ใกล้เคียงความเป็นจริง 2. เน้นความแตกต่างระหว่างเพศ โดยเฉพาะเสื้อผ้า ทรงผม และเครื่องประดับ 3. ท่าทางหรือการเคลื่อนไหวของร่างกายแข็งกระด้าง ผิดธรรมชาติ			
<u>การใช้สี</u> ใช้สีตรงตามความเป็นจริง			

แบบประเมินพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่ ๓ ของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

คำชี้แจง โปรดอ่านคำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็ก อายุ 12 ถึง 14 ปี ตามหลักทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ที่ได้เสนอมาดำเนินการใช้ ประกอบแบบประเมินในการตรวจภาพวาดระบายสีของเด็ก โดยพิจารณาตามเกณฑ์คือ หากภาพวาดระบายสีของเด็กมีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ ก็จะได้ 1 คะแนน หากภาพวาดระบายสีของเด็กไม่มีลักษณะต่าง ๆ ปรากฏตามที่ระบุไว้ก็จะได้ 0 คะแนน นอกจากนี้ถ้าหากภาพวาดของเด็กปรากฏลักษณะอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากเกณฑ์ที่ระบุไว้ ขอความกรุณาบรรยายละเอียดอื่น ๆ ที่ปรากฏด้วย

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
<u>การวาดภาพคน</u> 1. ใช้เส้นต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นเฉียง เส้นโค้งเขียน ลักษณะรูปร่างและเสื้อผ้าตามความแตกต่างระหว่างเพศ 2. ภาพที่วาดมีสัดส่วนของร่างกายเหมือนจริง 3. มีข้อต่อระหว่างส่วนประกอบของร่างกาย 4. มีท่าทาง การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ตามความเป็นจริง 5. มีรอยพับ รอยย่นของเสื้อผ้าตามอาการเคลื่อนไหว <u>การใช้สี</u> ใช้สีตรงตามความเป็นจริง			

<p>พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี</p>	<p>การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก</p>		
<p><u>การใช้พื้นที่ว่าง</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถจัดหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดในภาพได้ 2. รู้จักใช้พื้นที่ว่างในลักษณะที่เป็นสามมิติแสดงออกโดยลดขนาดของสิ่งที่วาดตามระยะใกล้ไกล 3. ใช้เส้นฐานเพื่อในการวางระยะของพื้นที่ <p><u>การออกแบบ</u></p> <p>มีการออกแบบเขียนรายละเอียดตกแต่งส่วนต่าง ๆ ที่วาดเพื่อความสวยงามและการใช้สอย เช่น ออกแบบทรงผม เสื้อผ้า เครื่องประดับ เครื่องใช้ เป็นต้น</p> <p><u>ลักษณะอื่น ๆ ที่ปรากฏ</u></p> <p>การวาดรูปคน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ <p>การใช้สี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ <p>การใช้พื้นที่ว่าง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. _____ 2. _____ 	<p>มี</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>หมายเหตุ</p>

พัฒนาการทางศิลปะในด้าน การ วาดภาพระบายสี ของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี	การวาดภาพ ระบายสีของเด็ก		
	มี	ไม่มี	หมายเหตุ

การออกแบบ

1. _____

2. _____

คำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สอง ของเด็กอายุ 4 ถึง 7 ปี ความทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 4 ถึง 7 ปี

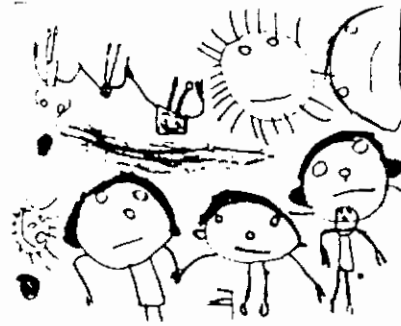
ขั้นเริ่มต้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Preschematic Stage) เด็กในขั้นพัฒนาการนี้ อายุประมาณ 4 - 7 ปี เด็กจะเริ่มเปลี่ยนจากกิจกรรมการเคลื่อนไหว มาสร้างความสัมพันธ์ของภาพที่เขียนเริ่มสื่อความหมายได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ตามขั้นอายุและวุฒิภาวะของเด็ก ในขั้นนี้เด็กจะใช้สัญลักษณ์ไม่แน่นอน สัญลักษณ์แรกที่เด็กทำขึ้นคือ คน เพราะเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุด เด็กจะเริ่มแทนด้วยรูปแบบง่าย ๆ ซึ่งมักจะเป็นวงกลมและสี่เหลี่ยม การพัฒนาค่อยเป็นค่อยไป จากหัวกลมมีเส้นโค้งเป็นขา อันเป็นลักษณะเด่นของพัฒนาการในขั้นนี้ เนื่องจากกิจกรรมที่เด็กทำเสมอ ๆ คือ กิน และ เล่น หัวมีปากไว้กินอาหาร และทำไว้สำหรับวิ่งเล่น กิจกรรมทั้งสองนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับเด็ก และเมื่อเด็กโตขึ้นก็สามารถพัฒนาต่อไป มีแขนอยู่ด้านข้างขา หรือหัว และจะค่อย ๆ สมบูรณ์มากขึ้น สัญลักษณ์เหล่านี้จะเปลี่ยนแปลงได้หลายรูปแบบ เนื่องจากเด็กกำลังแสวงหาภาพที่ตนพอใจ แม้กระทั่งการเขียนในเวลาเดียวกัน เด็กก็สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดได้ตลอดเวลา เด็กวาดภาพในสิ่งที่เขาสนใจมากกว่าความเป็นจริง หรือที่เขารู้ ถึงแม้ว่าเด็กเริ่มสื่อความหมายของภาพได้ แต่การแสดงออกก็ยังเป็นในลักษณะที่เด็กเข้าใจ หากพิจารณาพื้นที่ว่างภายในภาพจะพบว่ายังไม่มีระเบียบ สิ่งต่าง ๆ ในภาพไม่สัมพันธ์กัน การระบายสีของสิ่งต่าง ๆ ในภาพไม่สัมพันธ์กัน การระบายสีของต่าง ๆ ในภาพจะเป็นไปตามใจชอบ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากสีของสิ่งที่ประทับใจเท่านั้นที่เด็กอาจใช้ได้ตรง ความเป็นจริง และยังไม่รู้จักการออกแบบ

ในช่วงของการเขียนภาพเริ่มมีความหมายนั้นสามารถแบ่งออกตามอายุได้ดังนี้

- อายุประมาณ 4 ปี การวาดภาพมีลักษณะที่พอเข้าใจได้ สามารถวาดได้
- อายุประมาณ 5 ปี เด็กสามารถวาดภาพได้ชัดเจนมากขึ้น รูปที่วาดมักเป็นรูปคน บ้าน หรือ ต้นไม้ ยังไม่มีการจัดภาพ การใช้สีตามความพอใจไม่คำนึงถึงความเป็นจริง
- อายุประมาณ 6 - 7 ปี สามารถแสดงออกเป็นภาพได้ชัดเจน แต่มีความแตกต่างกันในเด็กแต่ละคนขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของเด็ก

ลักษณะภาพวาดของเด็กตามพัฒนาการขั้นนี้ สิ่งเกิดได้จากส่วนประกอบในภาพดังนี้

การวาดภาพคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ มีเส้นยาวแทนแขนและขา ยังไม่มีลำตัวในระยะต้น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น จะแสดงออกเป็นลำตัว และมีรายละเอียดของใบหน้าเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นเพียงสัญลักษณ์ของส่วนนั้น

ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุ 4 - 7 ปี

การใช้สี เด็กจะใช้สีตามอารมณ์ ยังไม่สามารถใช้สีอย่างถูกต้อง เด็กจะใช้สีที่สะดุดตา และความชอบส่วนตัวเป็นหลัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความจริง แต่บางครั้งเด็กอาจใช้สีใดสีหนึ่งตรงกับความเป็นจริง เมื่อเด็กมีความประทับใจสีนั้น ๆ

การใช้พื้นที่ว่าง เด็กยังไม่เข้าใจว่าควรจะวาดภาพตรงส่วนใดจึงจะเหมาะสม ภาพวาดจึงขาดระเบียบ บริเวณพื้นที่ที่ว่าง เด็กก็มักจะวาดสิ่งต่าง ๆ ลงในบริเวณนั้นโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านี้ ซึ่งสิ่งที่เด็กวาดจะไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างเลย

ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของเด็กอายุ 4 - 7 ปี

การออกแบบ เด็กยังไม่เข้าใจการออกแบบ จึงยังไม่มี การออกแบบ

คำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่สาม ของเด็กอายุ 7 ถึง 9 ปี ตามทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

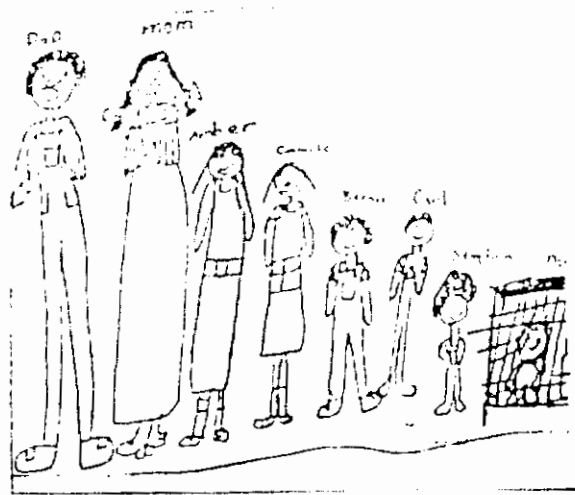
พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 7 ถึง 9 ปี

ขั้นการวาดภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) เด็กในขั้นนี้อายุประมาณ 7 - 9 ปี เด็กวาดภาพได้อย่างมีรูปแบบเป็นของตนเอง เด็กมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น รู้จักนำคนเข้าไปสัมพันธ์กับคนอื่นอันเป็นประสบการณ์ที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานของการใช้พื้นที่ว่าง หรือบริเวณว่าง (Space) เนื่องจากเด็กเกิดความเข้าใจว่าภาพที่ตนเขียนควรอยู่ที่ใด และมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเพียงใด ความรู้สึกที่สำคัญอันดับแรกของเด็กคือค้นพบว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมนี้ ทำให้แสดงออกโดยใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า เส้นฐาน (Base Line) เส้นฐานนี้อาจเป็นทั้งเส้นตรงที่ลากตามแนวนอน เหมือนขอบล่างของกระดาษหรือใช้ขอบกระดาษล่างแทนเส้นฐาน หรืออาจเป็นเส้นโค้ง ในภาพหนึ่งอาจมีเส้นฐานหลายเส้นเมื่อเด็กต้องการแสดงเหตุการณ์มากกว่าหนึ่งอย่าง กล่าวคือ เหตุการณ์หนึ่งก็อยู่บนเส้นฐานหนึ่ง ไม่ว่าเส้นฐานจะอยู่ในแนวนอน เจริญขึ้น หรือลาดลงก็ตาม ทุกสิ่งบนเส้นฐานมักจะอยู่ในลักษณะตั้งฉากกับเส้นฐานเสมอนอกจากนี้เด็กยังมักเขียนภาพที่เรียกว่าภาพเอกซเรย์ (X - ray) ซึ่งเป็นภาพโปร่งใสแสดงทุกสิ่งซึ่งตนคิดว่าควรมีอยู่ในภาพ และภาพอีกแบบหนึ่งที่เด็กเขียนก็คือ ภาพแบบพิทกลาง เด็กจะเขียนทุกสิ่งทุกอย่างตั้งได้จากกับเส้นฐาน เมื่อเด็กวาดเส้นฐานสองเส้นเด็กจะวาดบนเส้นฐานหนึ่งก่อนแล้วก็กลับภาพวาดสิ่งต่าง ๆ บนเส้นฐานอีกเส้นหนึ่งเกิดเป็นภาพแบบพิทกลาง ด้านการใช้สีจะใช้สีตรงตามวัตถุ (Objective colour) เนื่องจากรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสีกับวัตถุ เด็กจะระบายสีซ้ำ ๆ กัน ในการระบายวัตถุชนิดเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพการณ์อย่างไร และเด็กที่อยู่ในขั้นนี้ยังไม่รู้จักการออกแบบ

ลักษณะภาพวาดของเด็กตามพัฒนาการขั้นนี้ สังเกตได้จากส่วนประกอบในภาพดังนี้

การวาดภาพคน เด็กมักจะใช้เส้นและรูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม เส้นหนา เส้นบาง และอาจแสดงเครื่องแต่งกายด้วย เส้นและรูปทรงเหล่านี้เป็นเพียงสัญลักษณ์แทนส่วนต่าง ๆ แต่หากแยกออกแล้วจะ ไม่มีความหมาย และจะ ไม่มีลักษณะใดที่

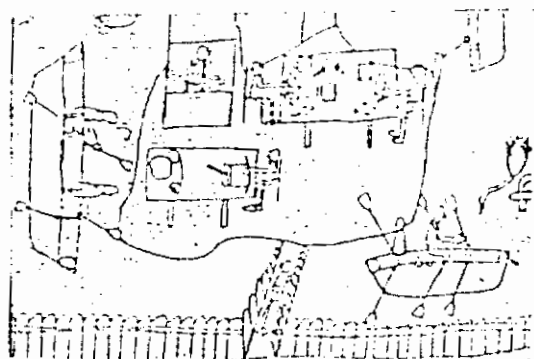
แสดงให้เห็นว่าเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย นอกจากนี้หากเด็กให้ความสำคัญแก่ส่วนของร่างกายเด็กก็จะวาดให้ใหญ่เกินความเป็นจริง หรืออาจเน้นส่วนนั้นให้เด่นชัด ในบางครั้งเด็กอาจไม่วาดหรือละเลยรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเห็นว่าไม่สำคัญ

ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุ 7 - 9 ปี

การใช้สี เด็กในวัยนี้สามารถใช้สีได้ตรงตามความเป็นจริงของวัตถุนั้น เนื่องจากเด็กเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของสีและวัตถุ เด็กมักจะใช้สีซ้ำ ๆ กันในการระบายวัตถุชนิดเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพการณ์อย่างไร แต่ในบางครั้งอาจใช้สีตามความพอใจในการระบายสิ่งอื่น ๆ

การใช้พื้นที่ว่าง เด็กในวัยนี้จะใช้เส้นฐาน ซึ่งอาจเป็นเส้นในแนวนอน แนวตั้ง หรือเส้นเฉียง เส้นโค้ง โดยวาดสิ่งต่าง ๆ บนเส้นนี้ทั้งหมดในลักษณะที่ตั้งฉากกับเส้นฐาน ในเด็กบางรายอาจจะใช้ขอบกระดาษล่างแทนเส้นฐาน แต่ยังไม่สามารถแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เด็กที่มีอายุมากขึ้นหรือในตอนปลายของขั้นพัฒนาการจะสามารถแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่วาดได้ดังนี้ และสามารถวาดภาพให้มีขนาดเหมาะสมกับพื้นที่ที่กำหนด

ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของเด็กอายุ 7 - 9 ปี

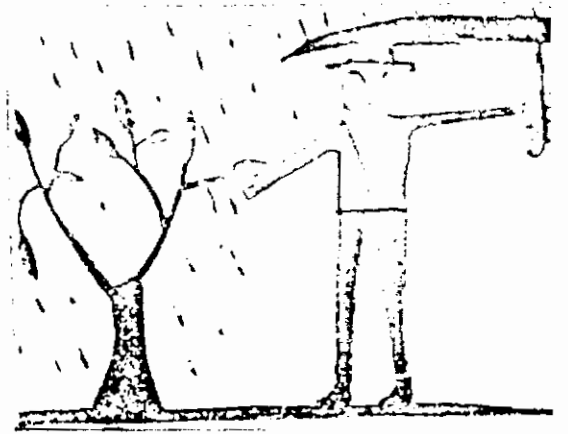
การออกแบบ เด็กในวัยนี้ยังไม่รู้จักการออกแบบจึงไม่มีการออกแบบ

คำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้าน การวาดภาพระบายสี ชั้นที่สี่ ของเด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี ตามทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

พัฒนาการทางศิลปะในด้าน การวาดภาพระบายสีของ เด็กอายุ 9 ถึง 12 ปี

ขั้นนี้ เริ่มต้นเขียนภาพอย่างของจริง (The Drawing Realism) เด็กในขั้นพัฒนาการนี้ อายุประมาณ 9 - 12 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความรู้สึกแบ่งแยกเพศ สนใจเฉพาะในหมู่เพศเดียวกัน เริ่มมีความต้องการอยู่ในสังคมอย่างอิสระ อยากรแสดงอะไรที่เป็นตัวของตัวเอง เด็กเริ่มมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างเพศ เด็กหญิงเริ่มสนใจและเอาใจใส่เครื่องแต่งกายและชอชงานรีนเริงต่าง ๆ เด็กชายชอบการชุมนุมกัน ในการเขียนภาพคนจะเน้นเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ตามเพศของตนและเข้าในรายละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติมจากการใช้เส้นและรูปทรงเรขาคณิตเพราะการใช้เส้นตรงและรูปทรงเรขาคณิตไม่เพียงพอแก่การแสดงออก สำหรับการเขียนที่ว่างเด็กพบว่า มีพื้นราบ (Plane) ซึ่งมีความหมายและความสำคัญมากกว่า เส้นฐาน แต่ยังไม่รู้จักเส้นระดับ ไม่สามารถจัดระยะระหว่างวัตถุให้มีความสัมพันธ์กันได้ การใช้สีจะเปลี่ยนจากการใช้สีตามความเป็นจริงของวัตถุมาเป็นการใช้สีตามความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และประสบการณ์ของตน หรือตามสภาพวัตถุ เริ่มรู้จักการตกแต่ง และออกแบบเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ลวดลาย และเครื่องใช้ต่าง ๆ ลักษณะการวาดภาพของเด็กในขั้นพัฒนาการนี้สังเกตได้จากส่วนประกอบในภาพได้ดังนี้

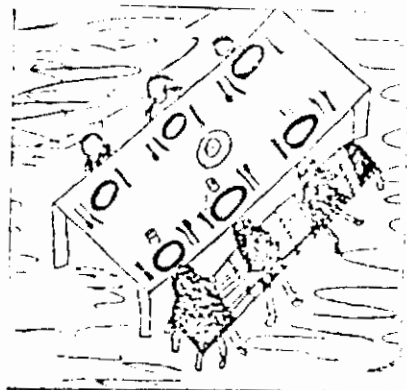
การวาดภาพคน เด็กในวัยนี้จะวาดภาพได้ถูกต้องมากขึ้น นอกจากการใช้เส้นและรูปทรงเรขาคณิต เด็กจะวาดเส้นอื่น ๆ เพิ่มเติม และเน้นความแตกต่างระหว่างเพศโดยเฉพาะ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ทรงผม ตามความนิยมของแต่ละเพศ เน้นรายละเอียดของการตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับ นอกจากนี้อาพวาดเด็ก แสดงท่าทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย แต่มีลักษณะผิดกับความเป็นจริงตามธรรมชาติ

ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุ 9 - 12 ปี

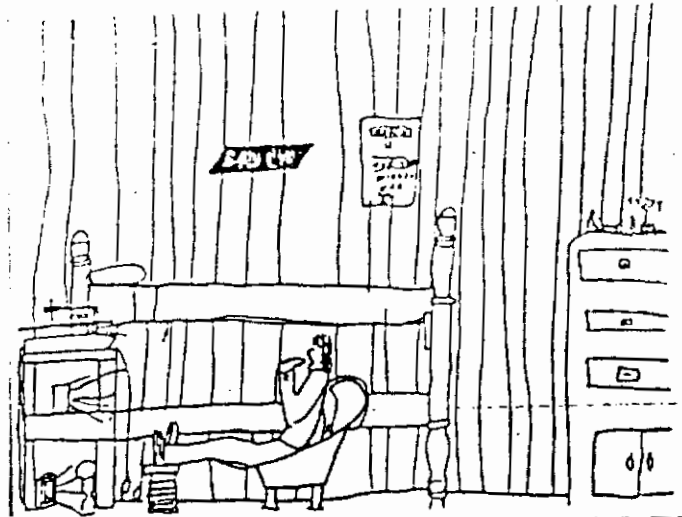
การใช้สี เด็กจะเปลี่ยนจากการใช้สีใดสีหนึ่งสำหรับวัตถุอย่างหนึ่งโดยเฉพาะมาเป็นการใช้สีตามความรู้สึก อารมณ์ ความคิด และประสบการณ์ของตน หรือตามสภาพของวัตถุในขณะนั้น

การใช้พื้นที่ว่าง ในขั้นพัฒนาการนี้เด็กจะพบว่าพื้นราบ (Plane) ซึ่งเป็นภาพที่มองจากด้านบนมากที่สุดมีความสำคัญมากกว่าเส้นฐาน (Base Line) แต่เด็กยังไม่สามารถถ่ายทอดได้เหมือนกับความเป็นจริง ภาพวาดของเด็กจะมีลักษณะแบนราบ และเด็กยังไม่สามารถแสดงขนาดของสิ่งที่วาดได้เหมาะสมกับพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น

ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของเด็กอายุ 9 - 12 ปี

การออกแบบ เด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักการออกแบบหรือตกแต่ง และใช้สิ่งต่าง ๆ ตามหน้าที่ของสิ่ง
นั้น เช่น แบบของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับร่างกาย เครื่องใช้ต่าง ๆ

ลักษณะการออกแบบของเด็กอายุ 9 - 12 ปี

คำอธิบายลักษณะพัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสี ชั้นที่ห้า ของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี ตามทฤษฎีของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์

พัฒนาการทางศิลปะในด้านการวาดภาพระบายสีของเด็กอายุ 12 ถึง 14 ปี

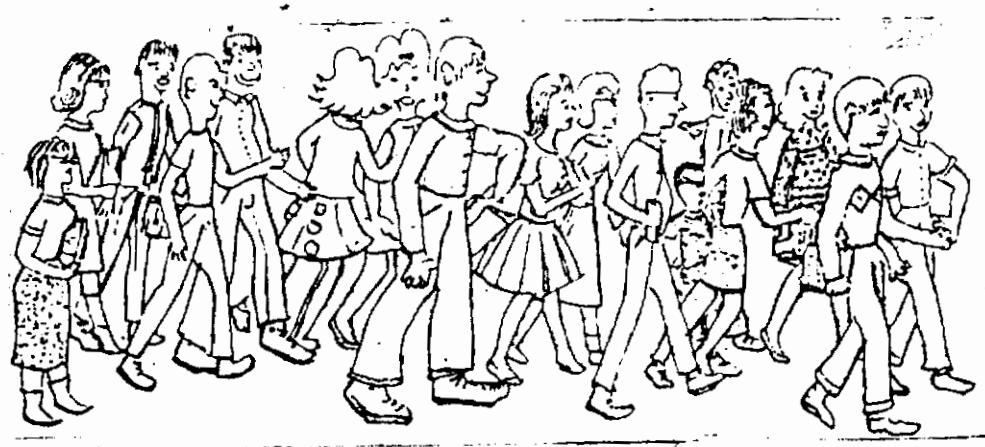
ขั้นการใช้เหตุผล (The Stage of Reasoning) เด็กในขั้นพัฒนาการนี้อายุประมาณ 12 - 14 ปี เป็นระยะที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ พัฒนาการในด้านสติปัญญาของเด็กเจริญพอที่จะรับรู้ปัญหาต่าง ๆ แต่ความคิดคำนึงยังไม่เท่าผู้ใหญ่ จะเห็นว่าการกระทำยังเป็นเด็กอยู่ เช่น เอาดินสอใส่เข้าไปในรูไม้บรรทัดแล้วแกว่งให้เสียงคล้ายเครื่องบิน แสดงว่า เด็กมีความคิดคำนึงหรือจินตนาการ โดยการสมมุติสิ่งที่เล่นให้เป็นไปตามความคิดคำนึง เด็กในวัยนี้จะมีความรู้สึกต่อประสบการณ์ทางการสร้างสรรค์ต่างกัน ซึ่งแบ่งออกเป็นสองพวกคือ

1. พวกทำตามเห็น (Visually Minded) เด็กพวกนี้จะเป็นคนช่างสังเกต ชอบเขียนภาพที่ตนเองมองอยู่ข้างนอก เอาใจใส่ต่อความแตกต่างของสี แสง เงา เด็กพวกนี้เขียนภาพได้ใกล้เคียงความเป็นจริง เช่น เสื้อผ้าที่มีรอยยับย่นหรือเป็นกลีบในส่วนต่าง ๆ มีเงาตามท่าทางของผู้ใส่ซึ่งอยู่ในอิริยาบถต่าง ๆ กัน การใช้พื้นที่ว่าง เด็กรู้จักการใช้เส้นระดับและแสดงระยะใกล้ไกล เช่น วัตถุใดที่อยู่ไกลจะเขียนให้เล็ก วัตถุที่อยู่ใกล้จะเขียนให้ใหญ่ขึ้น ลักษณะของรูปที่เขียนจะเป็นแบบสามมิติ

2. พวกทำตามคิด (Non - Visually Minded) เด็กพวกนี้เป็นพวกที่ถือว่าความรู้สึกนึกคิดของตนเองมีความสำคัญในการแสดงออก งานของเด็กจึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ของเด็กกับสิ่งแวดล้อม การวาดภาพจึงวาดด้วยความรู้สึกของตนเอง การแสดงออกของพวกนี้เน้นส่วนสำคัญอย่างเกินคุณลักษณะที่มองเห็นภายนอก เด็กจะชอบวาดภาพคนและแสดงออกซึ่งอารมณ์ของภาพนั้นการใช้พื้นที่ว่างอาจเห็นว่ามีมีการกลับมาใช้เส้นฐานอีก แต่ไม่ได้ใช้ในความหมายเดิม เป็นการใช้เพื่อเป็นสื่อในการวางระยะของพื้นที่ การใช้เส้นฐานในแง่นี้เป็นการแสดงออกด้วยความรู้สึกนึกคิดที่สูงขึ้นไป นอกจากนี้เด็กจะมีพัฒนาการเกี่ยวกับความเข้าใจระยะระหว่างวัตถุได้ดี จึงสามารถจัดความสัมพันธ์ของระยะในภาพได้

ลักษณะการวาดภาพของเด็กในขั้นพัฒนาการนี้ สังเกตได้จากส่วนประกอบในภาพได้ดังนี้

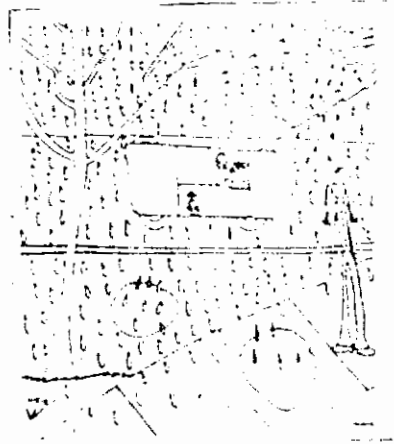
การวาดภาพคน เด็กในวัยนี้จะวาดภาพได้ถูกต้องมากขึ้น มีการใช้เส้นตามลักษณะความเป็นจริงของรูปร่าง และมีสัดส่วนของร่างกายถูกต้องมากขึ้น มีรอยต่อระหว่างส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ไหล่ ข้อศอก หัวเข่า เด็กจะเน้นท่าทางและการเคลื่อนไหวของร่างกายถูกต้องตามความเป็นจริง มีรอยพับหรือรอยย่นของเสื้อผ้าตามอาการเคลื่อนไหว ส่วนเครื่องแต่งกายนั้นเด็กวัยนี้มักจะวาดเพียงเพื่อแสดงความแตกต่างระหว่างเพศเท่านั้น

ลักษณะการวาดภาพคนของเด็กอายุ 12 - 14 ปี

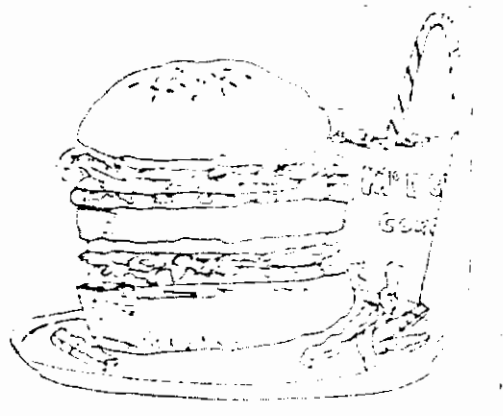
การใช้สี ในขั้นพัฒนาการนี้เด็กจะใช้สีตามความต้องการ มีการปรับสีให้เข้ากับธรรมชาติตามลำดับระยะทางและตามความรู้สึก มีการใช้สีให้สัมพันธ์กับอารมณ์เพื่อแสดงระยะใกล้ไกล หรือแสงเงา

การใช้พื้นที่ว่าง เด็กในวัยนี้สามารถใช้เส้นระดับแสดงระยะใกล้ไกล ใช้พื้นที่ว่างในลักษณะที่เป็นสามมิติ การแสดงระยะใกล้ไกลแตกต่างกัน โดยการลดขนาดของวัตถุที่อยู่ไกลให้มีขนาดเล็กลง และสามารถแสดงแสงและเงาตามที่ปรากฏต่อสายตา สามารถจัดความสัมพันธ์ของระยะวัตถุในภาพได้ บางครั้งอาจแสดงเส้นฐานด้วย

ลักษณะการใช้พื้นที่ว่างของเด็กอายุ 12 - 14 ปี

การออกแบบ เด็กในวัยนี้เริ่มรู้จักการออกแบบตกแต่งได้อย่างงดงาม และถูกต้องตามหน้าที่ใช้สอย

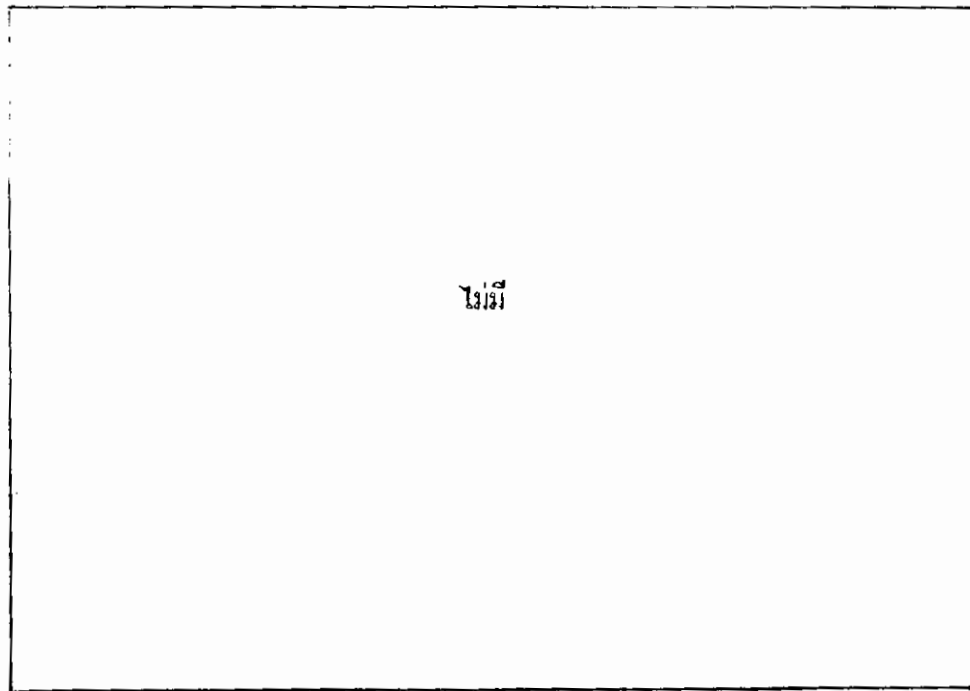

ลักษณะการออกแบบของเด็กอายุ 12 - 14 ปี

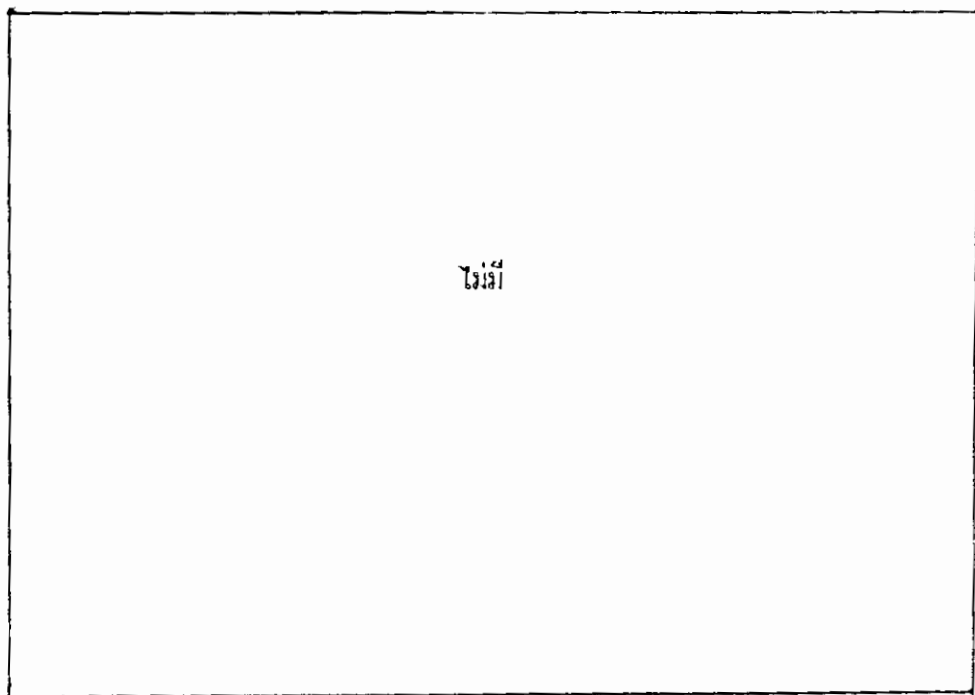
ภาคผนวก ค

ตัวอย่างผลงานนักเรียนในชั้นพัฒนาการต่าง ๆ

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 6/1 - 7/0 ปี ในขั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สอง

ต่ำกว่าเกณฑ์

ต่ำกว่าเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 6/1 - 7/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สอง

ตรงตามเกณฑ์

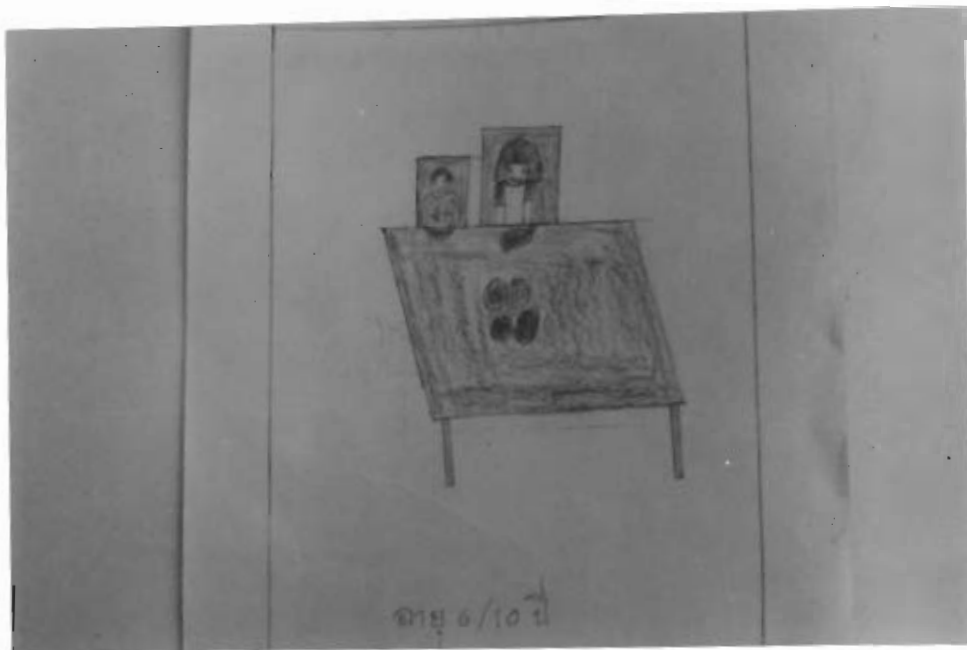

ตรงตามเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 6/1 - 7/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สอง

เกินเกณฑ์

เกินเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 7/1 - 9/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สาม

ต่ำกว่าเกณฑ์

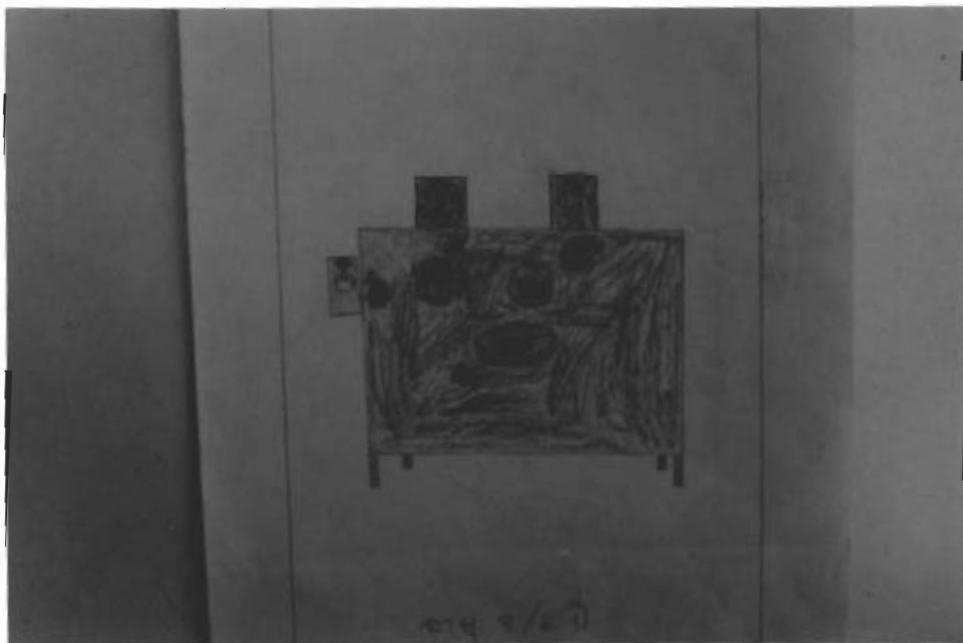

ต่ำกว่าเกณฑ์

ผลงานของเด็กเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 7/1 - 9/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สาม

ตรงตามเกณฑ์

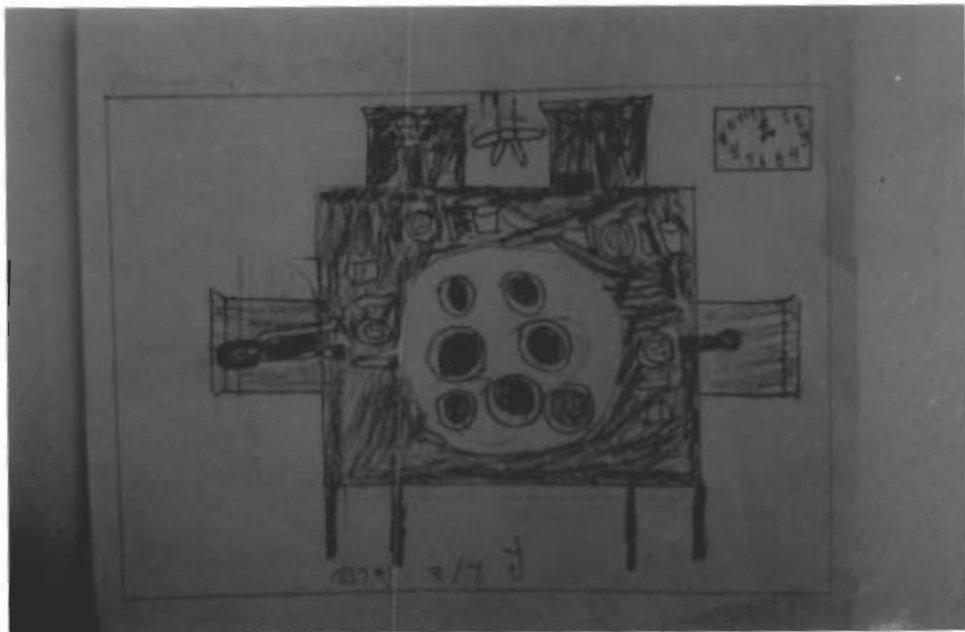

ตรงตามเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 7/1 - 9/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สาม

เกินเกณฑ์

เกินเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 9/1 - 12/0 ปี ในชั้นพัฒนาการ
ทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สี่

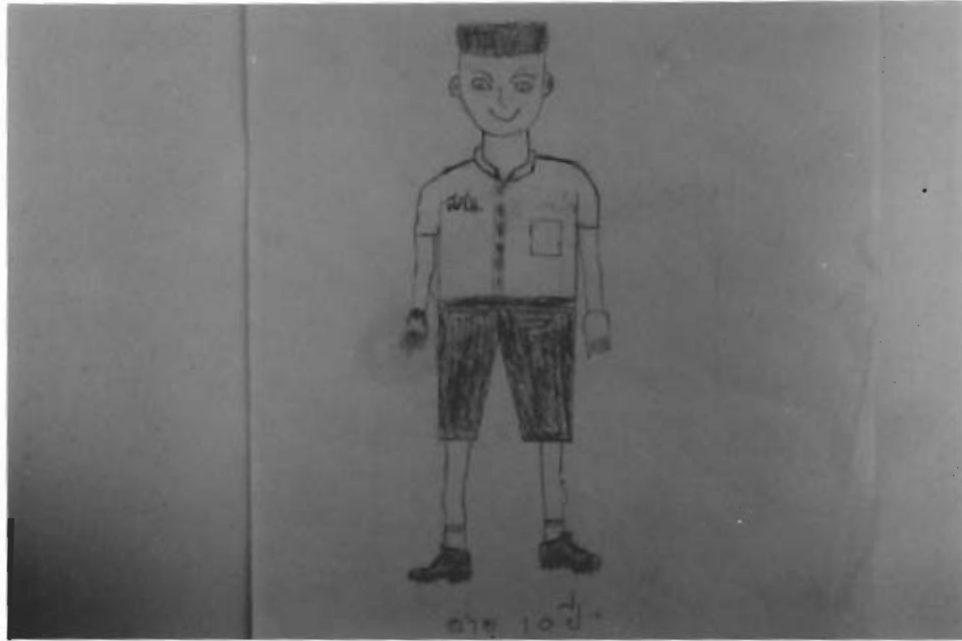

ต่ำกว่าเกณฑ์

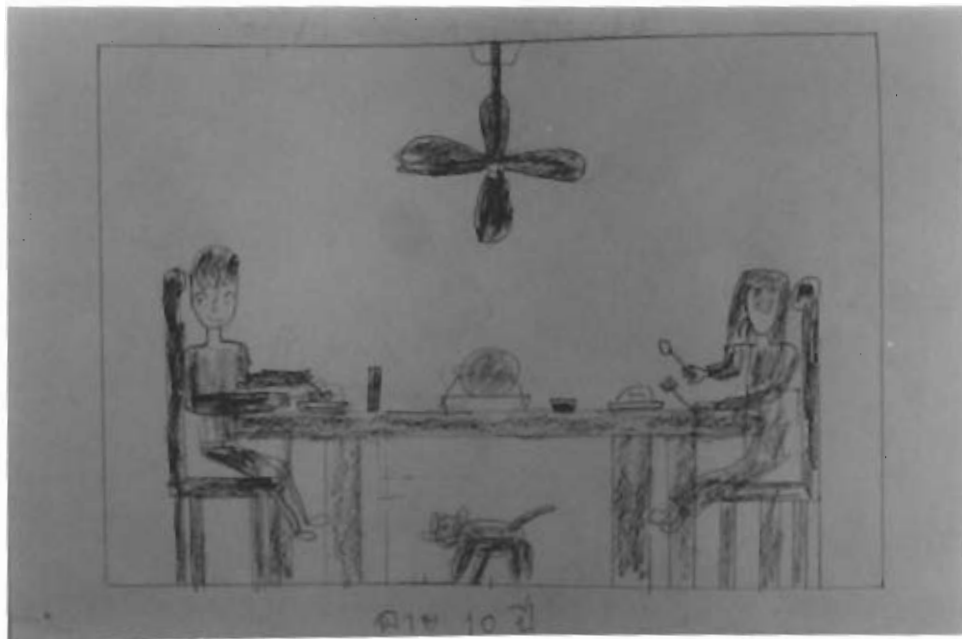

ต่ำกว่าเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 9/1 - 12/0 ปี ในชั้นพัฒนา
 การทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สี่

ตรงตามเกณฑ์

ตรงตามเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 9/1 - 12/0 ปี ในชั้นพัฒนา
 การทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่สี่

เกินเกณฑ์

เกินเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 12/1 - 14/0 ปี ในชั้นพัฒนา
การทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่ห้า

ตัวกว่าเกณฑ์

ตัวกว่าเกณฑ์

ผลงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มอายุ 12/1 - 14/0 ปี ในชั้นพัฒนา
การทางการวาดภาพระบายสีขั้นที่ห้า

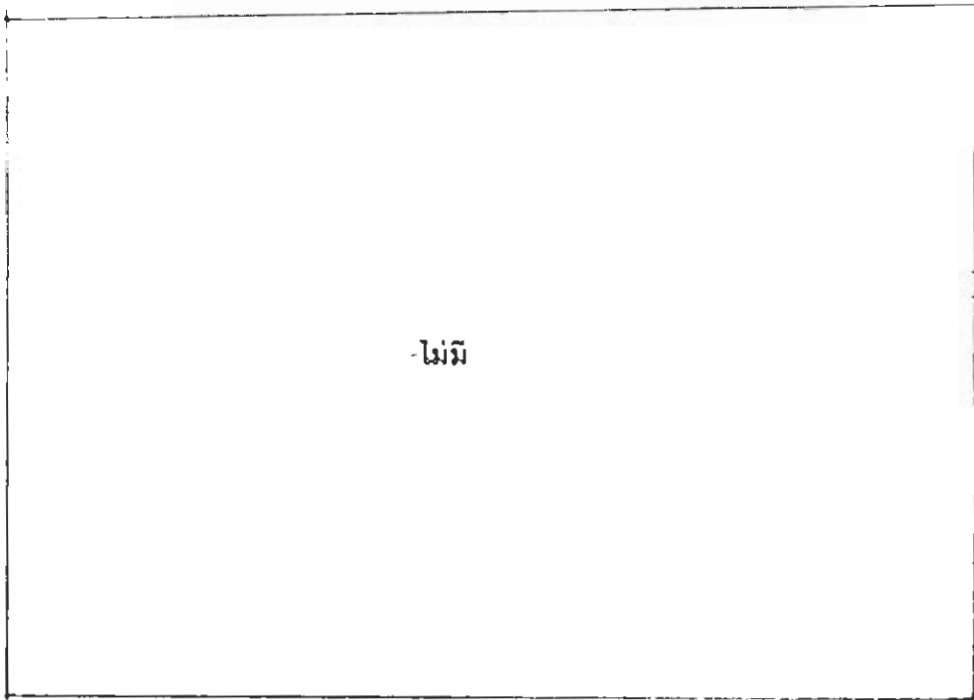

ตรงตามเกณฑ์

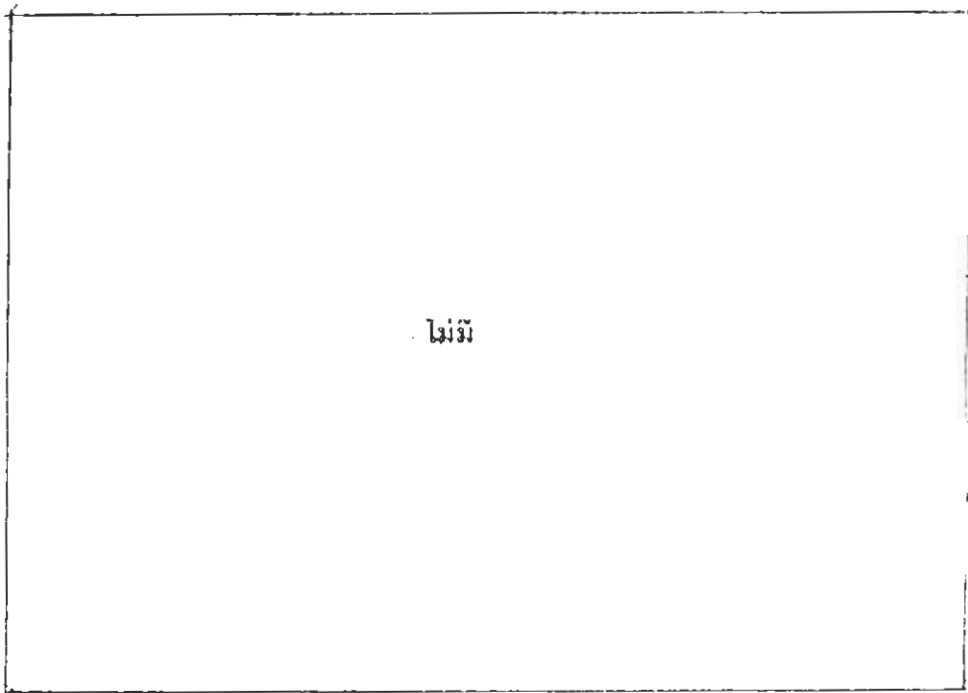

ตรงตามเกณฑ์

ผลการทดลองใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์และปุ๋ยคอกได้มีน กลุ่มอายุ 12/1 - 14/0 ปี ในขั้นพัฒนา
การเจริญเติบโตของพืชและผลผลิต

เกินเกณฑ์

เกินเกณฑ์

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวโสภา	ชื่อสกุล ถิ่นถนนอม								
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 35 หมู่ 14 แขวงบางระมาด เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170 โทรศัพท์ 410-0563								
สถานที่ทำงาน	โครงการสอนเด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง รพ.จุฬาลงกรณ์ ตึก สก. ชั้น 12 เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โทรศัพท์ 252-8181 - 9 ต่อ 3332								
ประวัติการศึกษา	<table> <tr> <td>ประถมศึกษา</td> <td>จากโรงเรียนอนุบาลพิทยาคาร กทม.</td> </tr> <tr> <td>มัธยมศึกษา</td> <td>จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง กทม.</td> </tr> <tr> <td>ปริญญาตรี</td> <td>จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต กทม.</td> </tr> <tr> <td>ปริญญาโท</td> <td>จาก มศว.ประสานมิตร กทม.</td> </tr> </table>	ประถมศึกษา	จากโรงเรียนอนุบาลพิทยาคาร กทม.	มัธยมศึกษา	จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง กทม.	ปริญญาตรี	จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต กทม.	ปริญญาโท	จาก มศว.ประสานมิตร กทม.
ประถมศึกษา	จากโรงเรียนอนุบาลพิทยาคาร กทม.								
มัธยมศึกษา	จากโรงเรียนสายน้ำผึ้ง กทม.								
ปริญญาตรี	จากวิทยาลัยครูสวนดุสิต กทม.								
ปริญญาโท	จาก มศว.ประสานมิตร กทม.								

ความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของ
เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประถมศึกษา

บทคัดย่อ
ของ
โสภา ถิ่นถนอม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ

มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการแสดงออกทางศิลปะโดยการวาดภาพระบายสีของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับประถมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีอายุ 6 - 14 ปี ที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบภาพวาด ซึ่งสร้างขึ้นจากทฤษฎีขั้นพื้นฐานทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในแต่ละกลุ่มอายุโดยส่วนใหญ่มีขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสีเป็นไปตามเกณฑ์ที่วิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ เคยศึกษาค้นพบ และสรุปไว้
2. ลักษณะการวาดรูปคน การใช้สี การใช้พื้นที่ว่าง และการออกแบบของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินบางคนที่มีขั้นพัฒนาการทางการวาดภาพจัดอยู่ในขั้นที่สองหรือสาม หรือสี่ มีพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสี บางลักษณะข้ามขึ้นไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่สูงขึ้นหรือมีพัฒนาการทางการวาดภาพระบายสี บางลักษณะข้ามลงไปอยู่ในขั้นพัฒนาการที่ต่ำลงมาจากเกณฑ์ที่กำหนด

THE ABILITY IN ARTISTIC EXPRESSION THROUGH DRAWING AND PAINTING
OF HEARING IMPAIRED CHILDREN IN PRIMARY SCHOOLS

AN ABSTRACT

BY

SOPHA THINTHANOM

Presented in partial fulfillment of the requirements of
the Master of Education in Special Education
at Srinakarinwirot University
March 1996

The purpose of this study was to investigate the ability in artistic expression through drawing and painting of the hearing impaired children in primary schools.

The 140 Subjects were 6 - 14 years old hearing impaired children in Prathom Suksa I to VI at Sotesuksanonthaburi School for the Deaf in the first semester of the 1995 academic year.

The research instrument was the Drawing Test, which was developed from the artistic development theory by Viktor Lowenfeld.

The findings of the study were as follows:

1. The developmental stages in drawing and painting of the most hearing impaired children in each age were in consistent with the Viktor Lowenfeld criteria.

2. The average ability in drawing human figure and the use of colour, space and design of some hearing impaired children in the second, third and fourth stage showed some aspects of the ability in drawing and painting at the higher and the lower stages.